



INTERVJU: Vera Jovanovska – Tipko,
ambasadorka Republike Makedonije u Srbiji

**Briga o Makedoncima u dijaspori
strateško je opredeljenje
matične države**

12

Minority News

mesečni bilten o životu manjinskih zajednica u Srbiji

maj | juni | juli | avgust



**Izbori za savete nacionalnih
manjina 26. oktobra**

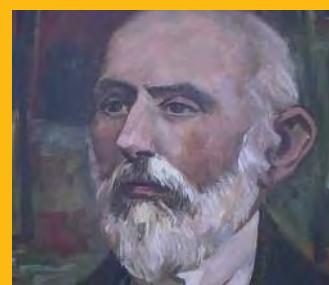


INTERVJU: Enis Imamović, narodni poslanik

**Država treba da ima više
poverenja u Bošnjake**

IZLOŽBA: Znameniti Slovenci u Beogradu

**Podsećanje na one koji su ostavili
neizbrisiv trag u istoriji Srbije**



IZDVAJAMO

Konferencija nacionalnih saveta u Novom Sadu

Definisani standardi transparentnosti



Okrugli sto „Položaj i prava Roma u prekršajnom postupku“



Da se čuje reč Slovaka



Novinsko-izdavačka ustanova „Ruske slovo“ obeležila 90 godina štampanog informisanja na rusinskom jeziku



Obeležena 158. godišnjica rođenja velikog naučnika

Kula Nikole Tesle u Jabuci



UVODNIK 12

Izbori su pozornica za najbolje ideje, programe i kandidate

Izbori za nacionalne savete nacionalnih manjina se približavaju i stiče se utisak da javnost, državni organi, stručnjaci i međunarodna zajednica nikada nisu bili više zainteresovani za pitanja nacionalnih manjina u Srbiji. To je svakako pozitivan efekat izbora i odlična prilika da se u ključne nacionalne medije plasiraju informacije o tome ko su, kako žive i koje su perspektive nacionalnih manjina u Srbiji.

Sa druge strane, postoji svojevrsna trema kod predstavnika nacionalnih manjina jer se izbori ovoga puta održavaju po novom zakonu i prema složenijim procedurama, uz nadzor i direktni angažman Republičke izborne komisije. Nacionalni saveti nacionalnih manjina ipak ne treba da budu zabrinuti da će zbog neinformisanosti učiniti određenu grešku ili uskratiti pravo svome pripadniku jer unapredjena procedura i konstantno medijsko objavljivanje poziva i apela pripadnicima svih nacionalnih manjina da se upišu u poseban birački spisak, trebalo bi da budu dovoljni da bi se svako ko je zainteresovan za učešće na izborima informisao i bio siguran da će izbori biti demokratski.

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave se ispostavilo kao najaktivniji resurs za različite informacije o izborima za nacionalne savete i ostavlja utisak da u samom ministarstvu postoji velika motivacija da se čitav proces izbora članova za nacionalne savete sproveđe bolje i stručnije nego ikad do sad. Jednim delom je to tako zbog toga što je predsednik Republičke izborne komisije podneo ostavku, te je Ministarstvo neformalno preuzeo ulogu da pruži informacije sve zainteresovanim medijima i organizacijama.

Predstojeća faza predstavljanja kandidata i njihovih programa i u toj fazi očekujemo napredak i veću koncentraciju kandidata na nadležnosti saveta nego što je bio slučaj do sada. Određeni aktivisti u okviru zajednica nacionalnih manjina poseduju višedecenijsko političko iskustvo i svakako su garant da će komunikacija sa biračima tokom predizborne kampanje biti vođena prema visokim standardima.

Određene političke partije su najavile učešće na izborima, iz pojedinih nacionalnih manjina možemo čuti da očekuju učešće nekoliko veoma "jakih" lista, iz albanske nacionane manjine imamo vest da verovatno neće biti bojkota i da će većina političkih partija učestvovati na izborima za nacionane savete nacionalnih manjina.

Verujemo da će izbori 26. oktobra biti ne samo praznik demokratije već i veliki datum u afirmaciji manjinskih prava u Republici Srbiji koja je po manjinskim pitanjima krenula svojim putem i na ozbiljan i kvalitetan način pristupa potrebama nacionalnih manjina.

Sve o izborima za nacionalne savete nacionalnih manjina na jednom mestu

www.izbori.minoritynews.rs



Pripadnicima nacionalnih manjina osigurana je zastupljenost u Hrvatskom saboru i Vladi

Nj. E. gospodin Gordan Matković, ambasador Republike Hrvatske u Srbiji

Da li Ustav Republike Hrvatske posebno štiti prava nacionalnih manjina ili je zaštita obuhvaćena opštim članovima o zaštiti ljudskih i građanskih prava?

Republika Hrvatska Ustavom je definirana kao država hrvatskog naroda i pripadnika nacionalnih manjina, kojima se jamči ravnopravnost i pravo na ostvarivanje nacionalnih prava. Ustav RH u Izvorišnim osnovama navodi autohtone nacionalne manjine te utvrđuje da im se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama OUN i zemalja slobodnoga svijeta. Status nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj imaju pripadnici Srba, Čeha, Slovaka, Talijana, Mađara, Židova, Nijemaca, Austrijanca, Ukrajinaca, Rusina, Bošnjaka, Slovenaca, Crnogoraca, Makedonaca, Rusa, Bugara, Poljaka, Roma, Rumunja, Turaka, Vlaša i Albanaca.

Da li su pitanja prava nacionalnih manjina regulisana posebnim zakonom i da li su predvidjena odredjena tela za manjinske samouprave?

Republika Hrvatska donijela je posebni Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, kojim je utvrđila posebna prava i slobode pripadnika nacionalnih manjina, a koja su dodatno razrađena u posebnim zakonima za svako područje.

Pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju većinu etničkih prava putem redovitih institucija Republike Hrvatske kao i većinski hrvatski narod čime se osigurava i omogućava razvoj kulturnog i nacionalnog identiteta u cilju njihove integracije u hrvatsko društvo. Putem Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlada Republike Hrvatske neposredno provodi politiku u području prava nacionalnih manjina.

Krovne manjinske institucije su vijeća nacionalnih manjina, putem kojih sudjeluju u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima.

Savjet za nacionalne manjine povezuje manjinske institucije na državnoj razini, a čine ga parlamentarni zastupnici nacionalnih manjina, predstavnici vijeća za nacionalne manjine i predstavnici iz stručnih, kulturnih, vjerskih manjinskih udruga, koje imenuje Vlada RH. Savjetu za nacio-



Markotić je rođen u Beogradu, a bio je i član vladine Kancelarije za zatočene i nestale i šef Odseka za saradnju s međunarodnim kaznenim sudovima, stalni predstavnik Hrvatske u sedištu UN u Ženevi i Svetskoj trgovinskoj organizaciji, kao i nacionalni koordinator Pakta za stabilnost i koordinator Inicijative za saradnju u jugoistočnoj Evropi (SECI).

nalne manjine kao tijelu koje se bavi cjevitom manjinskom problematikom, utvrđena su široka prava iz područja provođenja Ustavnog i posebnih zakona, kao i razmatranja i predlaganja mjera zaštite prava i sloboda nacionalnih manjina.

Na koji način Republika Hrvatska vrši integraciju nacionalnih manjina, odnosno da li postoje odredjena državna tela u kojima predstavnici nacionalnih manjina odlučuju zajedno sa visokim zvaničnicima države?

Akcijskim planom za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, koji je donesen s ciljem poboljšanja njegove provedbe, utvrđena su tijela državne uprave odgovorna za implementaciju prava iz svoje nadležnosti (izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti, služenje jezikom i pismom, obrazovanje, očuvanje kulture i tradicije, pristup sredstvima javnog priopćavanja i dr.).

Pripadnicima nacionalnih manjina osigurana je zastupljenost u Hrvatskom saboru i Vladi Republike Hrvatske, te tijelima vr-

hovne sudbene vlasti po razmjernom principu, odnosno po udjelu u ukupnom stanovništvu. Aktualni saziv hrvatskog parlamenta čini osam zastupnika nacionalnih manjina direktno biranih sa izbornih lista nacionalnih manjina: tri zastupnika srpske nacionalne manjine, po jedan talijanske i mađarske te tri zastupnika ostalih nacionalnih manjina.

U cilju zaštite i unapređenja prava nacionalnih manjina Republika Hrvatska je sklopila bilateralne ugovore s pojedinim državama, među kojima i Republikom Srbijom, kojima se uzajamno određuju prava pripadnika nacionalnih manjina kao što su izražavanje, očuvanje i razvijanje njihova nacionalnog, kulturnog, jezičnog i vjerskog identiteta kao i pravo na održavanje i razvijanje manjinskog školstva, odnosno obrazovanja, medija i ostvarivanje posebnih interesa pripadnika manjina. Isto tako utvrđeno je pravo direktnе zastupljenosti u predstavničkim tijelima na regionalnoj i državnoj razini u Republici Hrvatskoj, odnosno na pokrajinskoj i državnoj razini u Republici Srbiji.

Definisani standardi transparentnosti

U Novom Sadu 9. jula 2014. godine održana je nacionalna konferencija pod nazivom „Monitoring transparentnosti rada manjinskih samouprava i unapređenje normativnog položaja nacionalnih manjina“. Na Konferenciji je bilo preko 90 učesnika, uglavnom su to bili predstavnici nacionalnih saveta, udruženja, međunarodnih organizacija, državnih organa i institucija i ustanova čiji je rad vezan za oblast ostvarivanja manjinskih prava. Konferenciju je u okviru projekta „Monitoring transparentnosti u radu pet nacionalnih saveta-bugarskog, mađarskog, romskog, rumunskog i slovačkog“ organizovao Centar za regionalizam iz Novog Sada i nedavno osnovana Mreža za interkulturni razvoj uz podršku Fondacije za otvoreno društvo, Kancelarije za ljudska i manjinska prava i organizacije TACSO.

Javnost u radu je moguće kvantifikovati

Na Konferenciji, koja je bila završnica realizacije jednogodišnjeg projekta „Monitoring transparentnosti rada pet nacionalnih saveta-bugarskog, mađarskog, romskog, rumunskog i slovačkog“, predstavljeni su rezultati istraživanja u pomenutih pet nacionalnih saveta.

Transparentnost u radu je važan princip demokratskih mehanizama koji su uslov odgovrnog upravljanja javnim poslovima. Nacionalni saveti kao najviši oblici kulturne samouprave manjinskih zajednica svoj kredibilitet bi morali upravo izgrađivati na javnosti svoga rada, kao bitnom preduslovu za izgradnju poverenja i u zajednici koju predstavljaju kao i u sistemu državne strukture Srbije. „Prošlo je 12 godina od osnivanja nacionalnih saveta i pet godina od donošenja Zakona o nacionalnim savetima tako da imamo iskustva i o funkcionalisanju nacionalnih saveta i kvalitetu donetog Zakona. Nažalost, prepostavke zbog kojih je ustanovljen institucionalni okvir za funkcionalisanje manjinskih zajednica nisu u potpunosti ispunile očekivanja. Respektujući namenu da nacionalni saveti kao najviši

stepen kulturne autonomije treba da reprezentuju pluralizam interesa jedne manjinske zajednice i izgrade dobru komunikaciju sa pripadnicima manjine koju predstavlja, naša višegodišnja istraživanja su utvrdila da su nacionalni savet pod jakim uticajem pojedinih političkih opcija. Zato smo i sprovedli istraživanja da te probleme evidentiramo i ponudimo standarde transparentnosti kao alate ili mehanizme koji omogućuju nacionalnim savetima da unaprede svoj rad u svim aspektima svojih nadležnosti,“ rekla je Aleksandra Šanjević koordinatorka programa u Fondaciji za otvoreno društvo.

Tokom višemesečnog rada, istraživači projekta „Monitoring transparentnosti rada pet nacionalnih saveta-bugarskog, mađarskog, romskog, rumunskog i slovačkog“ su dobili odgovore na više od 50 indikatora čime je utemeljen validan materijal za definisanje odgovarajućih preporuka i standarda.

Treba istaći da je upravo ovo definisanje standarda za merenje stepena javnosti rada nacionalnih saveta pionirski

poduhvat koji omogućava kvantifikovanje uspešnosti rada ne samo nacionalnih saveta već i drugih institucija i ustanova državnog sistema.

Ovome treba dodati i činjenicu da nacionalni saveti u određenim oblastima zastupaju interesu više od 15 posto ukupnog stanovništva Srbije, javnost u njihovom radu interesantna je i većinskom stanovništvu posebno što se rad nacionalnih saveta finansira iz javnih prihoda. Učesnici Konferencije su se bavili i problemima normativnog unapređenja položaja nacionalnih manjina u Srbiji. Tom prilikom je više puta ponovljena konstatacija da pravni sistem Srbije nije usaglašen kada je reč o manjinskim pravima i da je Zakon o nacionalnim savetima u koliziji sa pojedindnim zakonima o čemu je svoje mišljenje dao i Ustavni sud Srbije. I pored intervencija Ustavnog suda, ostalo je dosta toga za nova usaglašavanja zbog čega je realno očekivati da će pored nedavne izmene i dopune Zakona o nacionalnim savetima, ubrzo uslediti njegove nove korekcije.



Oto Filip, NIU „Hlas ljudu“, Novi Sad

Okrugli sto „Položaj i prava Roma u prekršajnom postupku“

Okrugli sto „Položaj i prava Roma u prekršajnom postupku“ u Palati Srbija, 5. avgusta 2014. godine na inicijativu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije i Udruženja prekršajnih sudija, a uz podršku USAID-a u Srbiji, organizovan je okrugli sto na temu „Položaj i prava Roma u prekršajnom postupku“, sa ciljem konsultacija i pronalaženja rešenja za problem učešća u saobraćaju prepravljenih i zaprežnih vozila.

Suzana Paunović, direktor Kancelarije za ljudska i manjinska prava je u uvodnom obraćanju istakla da posmatrano sa stanovišta zakonskih propisa pitanje alternativnih prevoznih sredstava deluje prilično jasno i uređeno, a sa druge strane imajući u vidu osetljivost romske nacionalne manjine, njihovu integraciju, a pre svega način ostvarivanja sredstava za život, shvatamo koliko je ovaj problem kompleksan i zahteva da bude osvetljen iz različitih perspektiva.

Multisektorski pristup i sveobuhvatno sagledavanje problema je način da se isti prevaziđe i pronađe prava mera da se licima koja koriste ova sredstva pre-

voza omogući da nastave da ostvaruju zaradu, da se omogući njihova bezbednost i bezbednost svih drugih učesnika u saobraćaju, a u isto vreme ispoštuju zakonski propisi koji se odnose na sve građane Republike Srbije, naglasila je Paunović.

Vladimir Rebić, načelnik Uprave saobraćajne policije, naveo činjenicu da se veliki broj učesnika nedozvoljeno po aktuelnim zakonskim propisima nalazi na kolovozu, i da se pre svega radi o mladim ljudima koji dovode u opasnost svoju bezbednost i život, i da se mehanizmima koji su na raspologanju policiji i prekršajnim sudovima ovo pitanje ne

može trajno rešiti, upravo zbog socio-ekonomske komponente i materijalnog položaja lica koja koriste ovaj vid prevoznih sredstava.

Okrugli sto „Položaj i prava Roma u prekršajnom postupku“ je prilika da se pronađu rešenja i ovi ljudi uključe u društveni život, a da se u isto vreme ispoštuju zakonske odredbe o bezbednosti saobraćaja, istakao je Rebić.

Sastanku su prisustvovali predstavnici Uprave saobraćajne policije za grad Beograd, Agencije za bezbednost saobraćaja, USAID-a u Srbiji, Kancelarije za ljudska i manjinska prava, Udruženja prekršajnih sudija, Srpskog komiteta za bezbednost saobraćaja, organizacija civilnog društva koje se bave pitanjima integracije Roma, Lige za Dekadu Roma, Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine i sudija Prekršajnog suda iz Beograda i Novog Sada i Apelacionog prekršajnog suda.



Suzana Paunović čestitala Ramazanski Bajram

Suzana Paunović, direktorka Kancelarije za ljudska i manjinska prava čestitala je Ramazanski Bajram svim verenicima, poželevši im da dane praznike provedu u zdravlju i porodičnom okruženju.

„Neka ovaj praznik podseti i na to, da tolerancija, solidarnost i uzajamno poštovanje vode ka miru i blagostanju,“ izjavila je direktorka Kancelarije za ljudska i manjinska prava u Vladi Republike Srbije.



Sastanak povodom predstojećih izbora za nacionalne savete nacionalnih manjina

Povodom predstojećih izbora za nacionalne savete nacionalnih manjina, u organizaciji Kancelarije za ljudska i manjinska prava i Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, u zgradbi Vlade Republike Srbije je održan sastanak. Na sastanku su bili prisutni potpredsednik Vlade Republike Srbije i ministar državne uprave i lokalne samouprave Kori Uđovički, Suzana Paunović, direktor Kancelarije za ljudska i manjinska prava, državni sekretar u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave Ivan Bošnjak, Veljko Odalović, zamenik sekretara Republičke izborne komisije i predstavnici nacionalnih saveta nacionalnih manjina.

Sastanak povodom predstojećih izbora za nacionalne savete nacionalnih manjina-Suzana Paunović je ispred Kancelarije za ljudska i manjinska prava pozdravila učesnike sastanka i istakla značaj samih izbora za nacionalne savete nacionalnih ma-

njina, koji će se održati 26. oktobra 2014. godine. Ona je pozvala pripadnike nacionalnih manjina da se informišu o svojim izbornim pravima preko nacionalnih saveta nacionalnih manjina. Paunović i Uđovički su na sastanku prenеле zajedničku

poruku o potrebi upisa u Posebni birački spisak nacionalne manjine radi ostvarivanja izbornog prava na predstojećim izborima za nacionalne savete nacionalnih manjina. Takođe su uputile poziv svim pripadnicima manjina koji su upisani, da ostvare uvid u Posebni birački spisak u gradskim i opštinskim upravama u kojima imaju prebivalište. Predstavnici Saveta su tom prilikom izrazili želju da doprinesu kroz druge različite vidove saradnje, da bi se što veći broj pripadnika nacionalnih manjina pozvao da izade na predstojeće izbore za Nacionalne savete.



Konstituisan savet za unapređenje položaja Roma

Savet Vlade za unapređenje položaja Roma i sprovođenje Dekade uključivanja Roma održao je prvu sednicu u mandatu ove Vlade koja je formirana 27. aprila 2014. godine. Vlada Republike Srbije je imenovala Aleksandru Vulinu, ministra za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja za predsednika Saveta.

Savet Vlade za unapređenje položaja Roma i sprovođenje Dekade uključivanja Roma čini dvadeset i jedan član koji će u mandatu ovog Saveta obaviti evaluaciju do sada ostvarenog i shodno tome predložiti Vladi dalje mere za unapređenje integracije Roma. Savet je danas izvršio verifikaciju mandata novih članova koji su se saglasili da će Savet kao jedan od svojih ključnih zadataka imati i praćenje primene domaćih propisa, strategija i projekata ali i preuzetih međunarodnih obaveza u ovoj oblasti. Među najznačajnijim oblastima rada Saveta biće uspostavljanje i kreiranje multisektorske saradnje u oblasti integracije Roma u Srbiji,

naročito između onih ministarstava čiji su predstavnici delegirani u ovo tело. Članovi Saveta su pozdravili učešće predstavnika romskih mreža nevladinih organizacija u članstvu Saveta. Sve aktivnosti Saveta biće dostupne stručnoj i široj javnosti. Članovi Saveta su Aleksandar Vulin, ministar Ministarstva rada, zapošljavanja, boračkih i socijalnih pitanja (predsednik Saveta), Dragoljub Acković, zamenik direktora Kancelarije za ljudska i manjinska prava (zamenik predsednika), Branka Gajić, pomoćnik ministra u Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja (potpredsednik Saveta), Suzana Paunović direktor Kancelarije za ljudska i manjinska prava (potpredsednik Saveta), Ljiljana Džuver pomoćnik ministra u Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Zorica Lončar Kasalica, general policije, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Tatjana Zeljković Babić, samostalni savetnik u

Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave, Mirjana Knežević, posebni savetnik ministra u Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, Uglješa Mrdić, savetnik u Ministarstvu pravde, Dragan Mirković, načelnik odeljenja za ruralni razvoj u Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine, Dragan Đorđević iz Ministarstva zdravlja, Mirjana Filipović, državni sekretar u Ministarstvu rudarstva i energetike, Aleksandra Đorđević, savetnik u Ministarstvu kulture i informisanja, Nenad Borovčanin, državni sekretar u Ministarstvu omladine i sporta, Vera Radojič Savatović, samostalni savetnik u Ministarstvu finansija, Ema Kraktus, savetnik u Ministarstvu privrede, Rozalija Ilić, Romski informativni centar, Vera Kurtić, Ženska Romska mreža, Osman Balić Stalna konferencija romskih nevladinih organizacija građana - Liga Roma i Miroslav Milanović, Kolicija romskih nevladinih organizacija i udruženja "Anglinipe-Napredak".

Izbori za savete nacionalnih manjina 26. oktobra

Potpredsednik Vlade Republike Srbije i ministar državne uprave i lokalne samouprave, Kori Udovički, najavila je da će izbori za savete nacionalnih manjina biti raspisani 20. avgusta, a održaće se 26. oktobra.

Udovički je, uoči sastanka sa predstavnicima 19 nacionalnih saveta nacionalnih manjina u Vladi Srbije, navela da će 18. avgusta biti privremeno zatvoreni birački spiskovi.

Ona je objasnila da će se **na osnovu broja upisanih birača neke nacionalne manjine određivati da li će se izbori za tu manjinsku zajednicu održavati direktno ili elektorski**, nakon čega će spiskovi ponovo biti otvoreni.

Udovički je uputila poziv svim pripadnicima saveta nacionalnih manjina da se upisu u birački spisak ili da provere da li su još u spisku ako su ranije glasali.

Ona je rekla da je **potrebitno da se pripadnici nacionalnih manjina u što**

većem broju upisu u Poseban birački spisak do 18. avgusta, kada se privremeno zatvara taj spisak radi donošenja odluke koja nacionalna manjina stiče pravo na izbor svog nacionalnog saveta neposredno, odnosno putem elektorske skupštine.

Nakon tog datuma ta odluka se neće menjati iako će Poseban birački spisak ostati otvoren za upis novih birača, navela je Udovički i naglasila da bi i oni birači koji su se do sada upisali u Poseban birački spisak još jednom trebalo da provere da li se nalaze na spisku.

Direktor Kancelarije za ljudska i manjinska prava, Suzana Paunović, precizirala je da se do maja ove godine u poseban birački spisak nacionalnih manjina

upisao **451.891 pripadnik nacionalnih manjina**, što je za **20.000** više nego na poslednjim izborima za savete 2010. godine.

Državni sekretar Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, Ivan Bošnjak, najavio je da će nakon izbora biti održan sastanak sa novoizabranim predstvincima nacionalnih saveta nacionalnih manjina, na kome će se diskutovati i o planu rada u naredne četiri godine.

Zamenik sekretara Republičke izborne komisije, Veljko Odalović, naveo je da ta komisija po prvi put organizuje i sprovodi izbore za nacionalne savete nacionalnih manjina.

Odalović je rekao da država u punom kapacitetu brine o procesu izbora kako bi sa zakonske strane sve bilo u redu, a čitav proces bio transparentan.

Produžen rok za upis u poseban birački spisak

Privremeno zaključenje Posebnog biračkog spiska pomereno je, kao i raspisivanje izbora za nacionalne savete nacionalnih manjina.

Ministarka državne uprave i lokalne samouprave i potpredsednica Vlade Srbije, Kori Udovički, donela je odluku da se zaključivanje PBS obavi do subote, 23. avgusta u ponoć, a izbori su raspisani dva dana kasnije.

Udovički je odluku o pomeranju zaključenja PBS donela kako bi se omogućilo pripadnicima nacionalnih manjina da se upisu u što većem broju u PBS i time ostvare pravo na direktnе izbore svog nacionalnog saveta, nakon konsultovanja sa lokalnim samoupravama koje sakupljaju zahteve za upis u PBS, kao i sa predstvincima nacionalnih saveta i nevladinog sektora.

“Potpredsednica Vlade će raspisati izbore za nacionalne savete nacionalnih manjina u ponedeljak, 25. avgusta 2014. godine”, navedeno je u saopštenju Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave.

Prvobitni termin za privremeno zatvaranje PBS je bio do 18. avgusta u ponoć. PBS se privremeno zaključuju kako bi se na osnovu broja upisanih donela odluka o načinu izbora nacionalnih saveta - direktnim putem ili putem elektorske skupštine.

Kako je navedeno u saopštenju, da bi nacionalna manjina ostvarila mogućnost za direktnе izbore, mora da postoji 40 odsto upisanih u PBS od ukupnog broja građana koji su se izjasnili kao pripadnici određene nacionalne manjine na popisu stanovništva 2011. godine.

Izbori za savete manjina po planu

Sve predviđene radnje koje se tiču izbora za nacionalne savete nacionalnih manjina koji će biti održani 26. oktobra obavlaju se po planu i bez ikakvih problema, kazao je danas državni sekretar u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave Ivan Bošnjak.

Bošnjak je nakon sastanka sa predstvincima nacionalnog saveta makedonske nacionalne manjine kazao Tanjugu da su kroz dijalog otvorena određena pitanja u vezi sa tehničkim izvođenjem tih izbora.

On je pozvao pripadnike nacionalnih manjina da se u što većem broju do 18. avgusta

upisu u posebne biračke spiske kako bi obezbedili demokratičnost daljeg izbornog procesa.

Iako će izbori biti raspisani 20. avgusta, građani će i nakon toga moći da se upisu u biračke spiske koji se nalaze u okviru nadležnosti tog ministarstva, a upisivanje se obavlja u samim jedini-

cama lokalne samouprave, odnosno u opština i gradovima.

Bošnjak je dodao da su u aktivnom dijalogu sa postojećim nacionalnim savetima i republičkim izbornom komisijom u čijoj nadležnosti će biti sam izborni proces.

Država treba da ima više poverenja u Bošnjake



MN: Kakav je vaš stav generalno o sistemu nacionalnih saveta nacionalnih manjina i najavljenim izmenama tog zakona?

Imamović: Mi smo upravo u poslednjoj diskusiji vezanoj za izmene i dopune Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina istakli da to nije promena koja je potrebna da bi se uredio sistem o nacionalnim savetima. Dakle, ovo je samo neka kozmetička promena koja nije donela ni te kozmetičke promene. To je bilo samo opravdanje da se bavite pitanjem nacionalnih manjina, a u suštini da ne uradite ništa čak i da uredete neke dodatne probleme u sistem nacionalnih saveta kao što je na primer odredba koja omogućava brisanje nacionalnih saveta iz registra. To je jedna od najvećih kritika koje su imale legitimne stranke nacionalnih manjina u parlamentu. Mi imamo danas situaciju koja omogućava da se iz registra izbriše nacionalni savet. Ministarstvo je dalo obrazloženje da je ta odredbe potrebna kako bi se primenila ukoliko ne postoji zainteresovanost nacionalne manjine za postojanje nacionalnog saveta. Postavio sam pitanje: „Čime se meri zainteresovanost odnosno nezainteresovanost?“. Nekom može da padne na pamet da oceni da kod neke nacionalne manjine ne poстоji zainteresovanost mesec dana

Ko je Enis Imamović?

Enis Imamović je rođen u Novom Pazaru 25. juna 1984. godine. Osnovnu i srednju školu je završio u Novom Pazaru.

Aktivno se bavio odbojkom kao profesionalni igrač (1999.-2008.). Bio je i kapiten tima. Nakon igračke karijere kratko je radio i kao trener u svim kategorijama u Odbojkaškom klubu Novi Pazar.

2003. godine započinje studije na Univerzitetu u Nišu, koje je na kratko prekinuo, a potom nastavio na Državnom Univerzitetu u Novom Pazaru, Departman za Biohemijske nukse.

Takođe, 2003. godine postaje član Asocijacije Mladih SDA Sandžaka i biva izabran za Generalnog sekretara.

2008. godine postavljen je za portparola, a iste godine 5. aprila na Šestoj Redovnoj Izbornoj skupštini izabran je za člana Glavnog odbora i potom potpredsjednika SDA Sandžaka, zadužen za rad sa stranackim odborima i interni razvoj.

2009. povjerenje mu je i mjesto predsjednika Izborne komisije SDA Sandžaka.

Na parlamentarnim izborima 6. maja 2012. godine izabran je za narodnog poslanika u 9. Sazivu Narodne Skupštine Republike Srbije, izabran sa liste „Stranka demokratske akcije Sandžaka – Dr. Sulejman Ugljanin“.

2014. godine na Sedmoj Redovnoj izbornoj skupštini izabran je za člana Glavnog odbora i Potpredsjednika Stranke zaduženog za resor politika.

Na parlamentarnim izborima 16. marta 2014. godine ponovo je izabran za narodnog poslanika u 10. Sazivu Narodne skupštine Republike Srbije, izabran sa izborne liste „SDA Sandžaka – Dr. Sulejman Ugljanin“. Oženjen je, suprugom Eminom.

nakon izbora i da se taj savet briše iz registra i on mora da čeka nakon toga 4 godine da bi održali izbore zajedno sa svim ostalim nacionalnim savetima, a

nacionalna manjina ostaje to vreme bez nacionalnog saveta. To je umanjivanje prava nacionalnih manjina, a to ni Ustav i sve međunarodne norme ne dozvo-

Nekom može da padne na pamet da oceni da kod neke nacionalne manjine ne po stoji zainteresovanost mesec dana nakon izbora i da se taj savet briše iz registra i on mora da čeka nakon toga 4 godine

ljavaju. To uvodi ovaj zakon.

MN: U obrazloženju se navodi da su izmene Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina privremene i da su uslovljene izborima za nacionalne savete nacionalnih manjina koji se sprovode u oktobru. Da li smatrate da će u tom smislu zakon da postigne pozitivan efekat?

Imamović: Upravo tu se jasno vidi da izmene i dopune zakona nose još veće probleme jer ako je objašnjenje da se zakon menja radi izbora onda je trebalo da se menjaju odredbe koje tretiraju izbore. U zakonu nije ograničeno učešće organa javne vlasti u kampanji za izbore za nacionalne savete nacionalnih manjina, na primer, ništa ne ograničava premijera Aleksandra Vučića da otvoreno kaže da je neko njegov kandidat na izborima i da pozove nacionalnu manjinu da glasa upravo za tog kandidata. To se onda zove namatanje izborne volje. Ako se na taj način ukazuje na kandidate onda je poruka jasna da određena nacionalna manjina treba da glasa za tog kandidata ukoliko ne želi da ima problem i sukob sa državom. Imate takođe i predsednika države koji se može uključiti u kampanju i ukazati na određenog kandidata i koji može obećati da ćemo posle podrške da vidimo „nešto“. Imate čak i mogućnost da se i nadležno ministarstvo uključi u kampanju i favorizuje liste.

S druge strane nemate određen način finansiranja kampanja za izbore za nacionalne savete. Nemate ništa što određuje kako će se kontrolisati potrošnja sredstava i moguće je da će ministarstvo jednu listu da podrži, a drugu listu ne jer nema ništa što će da ograniči i spreči da se ministarstvo tako ponaša. Na taj način se uvođe podele i stvaraju se pravidno lojalne i neloyalne nacionalne manjine, odnosno stvarate kod jednog dela pripadnika nacionalnih manjina one koji su lojalni partiji na vlasti i imate pripadnike nacionane manjine koje će te definisati kao državne neprijatelje i sve što oni traže biće označeno kao da je protiv interesa države Srbije.

MN: Da li smatrate da će kod nekih saveta biti problema već pri konstituisanju?

Imamović: Što se tiče konstituisanja nacionalnih saveta, mnogima su promakle određene stvari koje smo mi uočili jer imamo sigurno najviše iskustva. Bošnjačko nacionalno vijeće je prvi nacionalni savet koji je osnovan još 1991. godine, a 2004. godine je ušao u zakon. Postoji odredba koja kaže da nacionalni savet može biti konstituisan samo potvrđivanjem mandata izabranim članovima. Pitanje je šta će ti članovi da rade. Kad im se potvrde mandati onda oni imaju taj savet, ali nije jasno ko



“Srpski politički lideri su srpski politički lideri i nisu lideri Republike Srbije, oni su politički lideri srpskog naroda zaboravljujući na sve ostale koji žive u Republici Srbiji”

Enis Imamović

rukovodi i ko je odgovoran za rad saveta. Nemate izvršni odbor saveta ili predsednika saveta pa ni ne možete da konstituišete savet kao što ne možete da konstituišete ni Narodnu skupštinu bez izbora predsednika. Ako ne možete da imate Vladu bez da izaberete njenog predsednika, jasno je da ne možete da imate nacionalni savet bez izabranog predsednika jer na taj način uvodite prostor za podele unutar te nacionalne manjine gde će svaki član da vuče na svoju stranu. Zakonom ih ne usmeravate da se slože po nekim pitanjima već ih usmeravate da se još više dele unutar sebe i da svaki član saveta vuče na jednu drugu ili treću stranu. To je taj prostor koji otvara nove podele, a na nas Bošnjake se najviše implicira takav odnos države i takvo podsticanje podele, pa smo i najviše zainteresovani da takvu jednu odredbu uklonimo i da ne postoji odredba koja će unositi dalje podele unutar nacionalnih zajednica zato što je to ogroman problem jer zbog toga nacionalne manjine ne mogu da iskoriste ni ono malo političkog kapaciteta kog imaju, sa jedne strane, a sa druge strane, ne mogu da iskoriste ni taj nacionalni kapacitet da poboljšaju uslove života.

MN: Koliko su nacionalni saveti nacionalnih manjina hendikepirani zbog odredbe koja im onemogućava da u savet koptiraju nekoga ko nije izabran?

Imamović: Dolazimo tako i do treće stvari koja je loša u zakonu, a to je odredba koja kaže da u Izvršnom odboru ne mogu biti ljudi koji nisu članovi saveta. Tu se postavlja pitanje onda, ako je dobro i poželjno da vanstranački eksperti budu u vlasti i vode određene oblasti zašto se u tome ograničavaju na-

cionalni saveti, zašto ne bi mogao neko stručan i nestramački pa čak i iz reda drugog naroda ili većinskog naroda da obavlja određene poslove kao član izvršnog odbora nacionalnog saveta, ako će on da doprinese da se poboljšaju uslovi u kojima radi taj nacionalni savet i ako će da doprinesu kvalitetu rada tog nacionalnog saveta. Zašto zakon ograničava da ljudi koji su van izbora budu ta stručna lica koja će taj savet da angažuje.

MN: Kako tumačite razloge zbog kojih je ta odredba nacionalnim savetima nacionalnih manjina uskratila mogućnost da koptiraju eksperte?

Imamović: Jasna je želja ove vladajuće većine da stavi pod svoju kontrolu nacionalne savete, da im umanjí faktičku snagu i da oni bukvalno budu shvaćeni kao grupe građana ili kao nevladine organizacije bez ikakve snage da nešto promene ili bilo kakvu odluku da donešu. Sa druge strane da omoguće vladajućim partijama kontrolu nad tim nacionalnim savetima i bukvalno da doziraju ta prava onako kako odgovara većinskim političkim partijama. Mi imamo jedan veliki problem.

Srpski politički lideri su srpski politički lideri i nisu lideri Republike Srbije, oni su politički lideri srpskog naroda zaboravljujući na sve ostale koji žive u Republici Srbiji. Želja im je da stave pod kontrolu te manjine da bi zajedno sa tim svojim privatnim manjinskim predstavnicima da doziraju šta će, koliko će i kako će davati nekoj nacionalnoj manjini bez obzira šta piše u Ustavu, u zakonima ili u nekoj rezoluciji Saveta Evrope koja je doneta u aprilu ove godine. To je Rezolucija o položanju nacionalnih manjina u

Ako je dobro i poželjno da vanstranački eksperti budu u vlasti i vode određene oblasti zašto se u tome ograničavaju nacionalni saveti

Mi kao manjinski narod insistiramo na demokratičnosti i da taj princip bude taj koji će se primenjivati. Nama kao manjini taj sistem odgovora i mi u njemu sasvim dobro funkcionišemo

Evropi i ona poziva sve države da se suzdrže od donošenja bilo kog akta koji će na bilo koji način umanjivati prava nacionalnih manjina, podsticati podele, itd. Ta rezolucija 1985, je sasvim jasna rezolucija.

MN: Pre izmena zakona imali smo rešenje Ustavnog suda koji je određene odredbe ocenio neustavnim. Da li je to rešenje izvršilo ključni uticaj na izmene zakona ili je to ipak bio vremenski pritisak zbog održavanja izbora?

Imamović: Mi ne praktikujemo da komentarišemo odluke Ustavnog suda. To nije ni praksa u demokratiji. Mi kao manjinski narod insistiramo na demokratičnosti i da taj princip bude taj koji će se primenjivati. Nama kao manjini taj sistem odgovora i mi u njemu sasvim dobro funkcionišemo. Zato nećemo komentarisati odluke Ustavnog suda već čemo komentarisati zakone koje donosi Narodna skupština, a ti zakoni umanjuju nadležnosti nacionalnih saveta, umanjuju njihovu snagu i umanjuju smisao njihovog postojanja. I onda dolazimo do te odredbe, odnosno do nezainteresovanosti nacionalnih manjina za postojanje nacionalnih saveta i očigledno je da ministarstvo to i očekuje.

MN: Vi ne očekujete to i ne predviđate takvu mogućnost?

Imamović: Mi smo pričali i sa predstvincima drugih nacionalnih manjina i svu su i te kako zainteresovani za postojanje nacionalnih saveta. Ukoliko povećavate nadležnosti nacionalnih saveta i njihove kapacitete da rešavaju individualne i kolektivne probleme, vi zapravo povećavate zainteresovanost predstavnika nacionalnih manjina da se obraćaju na tu adresu da rešavaju probleme na institucionalan način. Ovakvim ponašanjem vladajuća većina bukvalno umanjuje želju manjina i potrebu i uportnost da svoje probleme rešavaju kroz institucije sistema. Parlament je jedna od najjačih institucija u našoj državi, a vladajuća većina obesmišljava postojanje nacionalnih manjina u parlamentu i prisustvo nacionalnih saveta u političkom životu.

MN: Šta ako dođe do "politizacije" nacionalnih saveta?

Imamović: Država umesto da depolitizuje nacionalne savete ona ih još više politizuje. Mogu da vam kažem da smo mi kao politička stranka osnovali taj savet pre 24 godine, ali nakon toliko godina i kada smo shvatili da su Bošnjaci kao narod postali politički zreli, mi smo odlučili da kao političari izademo iz

Bošnjačkog nacionalnog vijeća i to ostavimo ljudima koji žele da se bave samo nacionalnim pitanjima, ostvarivanjem individualnih i kolektivnih prava Bošnjaka prema Ustavu i zakonima ove zemlje i prema međunarodnim standardima. Mi smo svojim primerom to dokazali i predsednik naše stranke se povukao sa mesta predsednika Bošnjačkog nacionalnog vijeća. I sad ako mi kao politička stranka želimo da depolitizujemo nacionalni savet zašto država želi da ga politizuje. Većinske vladajuće stranke

će da depolitizuju nacionalne savete sa aspekta manjinskih stranaka, ali ga i te kako politizuju sa aspekta većinskih stranaka i ovim zakonima to i dokazuju.

MN: Spomenuli ste bogato iskustvo koje BNV ima. Kakvo je vaše iskustvo kada su u pitanju izbori i odnos partija iz većinske zajednice prema bošnjačkom biračkom telu?

Imamović: Mi imamo iskustvo da oni to rade na parlamentarnim izborima i da rade na lokalnim izborima i na osnovu tog iskustva mi zaključujemo da nikako drugačije neće biti i na izborima za nacionalne savete nacionalnih manjina. Na parlamentarnim izborima imali ste neke privatne Bošnjake koji su stavljeni na listu većinske partije gde oni ne vuku nikakav legitimitet da predstavljaju Bošnjake, a oni to rade i njihov zadatak u parlamentu jeste da nakon svakog zahteva legitimnih predstavnika Bošnjaka oni ustanu i kažu: „Ne, to nije tako. To što oni traže je protiv interesa države Srbije. Evo i mi smo Bošnjaci i mi to nećemo.“

nećemo.“ Njih Bošnjaci nisu birali. Bošnjaci su birali jednu bošnjačku listu SDA Sandžaka – dr Sulejman Ugljanin da ih predstavlja. Evo kao primer iznosim u diskusiji o nacionalnim savetima nacionalnih manjina zahtevajući da se pojedine odredbe jasno definišu i da se zakon vrati u proceduru Vladi da ga doradi i napravi jedan kvalitetan zakon usvajajući iskustva Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina iz 2002. godine i Zakona o nacionalnim manjama iz 2009. godine temeljeći se na Rezuluciji

Saveta Evrope iz 2014. godine i naravno na Ustavu Srbije u prvom redu. Dakle, na osnovu svih tih dokumenata treba da napravimo jedan kvalitetan krovni zakon koji će apsolutno regulisati nacionalne manjine i nacionalne savete nacionalnih manjina. Ako već trošimo novac građana na sednice skupštine to treba da radimo kvalitetno rešavajući probleme građana, a ne da trošimo novac građana ponovo jer sada nismo to rešili na najkvalitetniji mogući način. Zbog čega 10 puta da zasedamo ako to puno košta i ako oduzima puno vremena? Zašto pred izbore za nacionalne savete nacionalnih manjina da donosimo zakon koji ne znači apsolutno ništa i mi smo pozvali skupštinu da povuče taj zakon i da izradi jedan kvalitetan predlog, međutim vladajuća većina nije imala razumevanja.

MN: Šta ste vi uradili kako bi ste poboljšali zakonski predlog kojim se regulišu nacionani saveti nacionalnih manjina?

Imamović: Mi smo pokušali sa nekih 9



Mi smo pokušali sa nekih 9 amandmana da ispravimo nelogičnosti koje postoje u zakonu, ali vladajuća većina nije imala sluha i nije usvojila ni jedan amandman

Vladajuća većina je nama ponudila mesto zamenika člana i to zamenika članu iz SPS-a i mi treba da čekamo da član iz SPS-a dobije grip da bi naš član mogao da bude na sednici RIK-a i da diskutuje



FOTO SDA

Predsednik Odbora za ljudska i manjinska prava osporava poslanicima da predlažu amandmane i on bez rasprave odbija te amandmane, dakle on jedan odbija te amandmane i on šta kaže to govori vladajuća većina sve dok se oni ne distanciraju od njega

amandmana da ispravimo nelogičnosti koje postoje u zakonu, ali vladajuća većina nije imala sluha i nije usvojila ni jedan amandman koji su podnele legitimne stranke nacionalnih manjina. Nisu želeli ni da nas slušaju, a kamoli da prihvate naše amandmane. Oni su imali neke svoje privatne Bošnjake koji su, kad smo mi tražili da se odredi da ne može da se konstituiše savet bez predsednika jer to uvodi podele i nered, uvodi katastrofu u radu, nemate čoveka koji je odgovoran za rad saveta, nego su svi odgovorni za sve i niko nije odgovoran ni za šta, dakle, tada je taj jedan Bošnjak sa većinske liste ustao i uzeo reč govoreći da baš to ne treba da se usvoji i da je odredba baš dobra i baš tako treba da se sproveđe. Zato mi smatramo da je njihova uloga u parlamentu da ospore zahteve legitimnih predstavnika Bošnjaka. Imali smo raspravu o Izveštaju Zaštitnika građana i Izveštaj poverenika za zaštitu informacija od javnog značaja, kada su u skupštini poslanici iz SDPS napravili skandal koji se nije desio ni u jednom parlamentu neke civilizovane zemlje. Akteri su bili čovek sa većinske liste koji se predstavlja kao Bošnjak koji je u ime Odbora za ljudska i manjinska prava bez ikakvog mišljenja, bez ikakvog ovlašćenja Odbora i bez sednice Odbora odbijao amandmane na tekst zaključka koji smo mi podneli kao legitimni predstavnici Bošnjaka. Nama je skupština predložila jedan zaključak i evo uzeću jedan primer Zaključak o Izveštaju Zaštitnika građana koji u drugom stavu govori o nacionalnim manjinama i u prvom stavu hvali Zakon o nacionalnim savetima, a već u drugom stavu poziva Vladu da otkloni sve manjkavosti tog zakona. Prosta

logika kaže da ako je sve u redu kao što kažete u prvom stavu onda ne postoje manjkavosti i nedostaci. Ako postoje manjkavosti i nedostaci onda ovaj prvi stav ne stoji i znači da ništa nije u redu i da zakon ništa nije uredio i mi smo tražili da se taj stav promeni. Tražili smo i to da se zaštitniku građana omogući da češće izveštava parlament koje to institucije ne poštuju i ne ispunjavaju njegove preporuke. Predsednik Odbora za ljudska i manjinska prava osporava poslanicima da predlažu amandmane i on bez rasprave odbija te amandmane, dakle on jedan odbija te amandmane i on šta kaže to govori vladajuća većina sve dok se oni ne distanciraju od njega. Vladajuća većina šalje jednu veoma opasnu i lošu poruku ne samo manjima već svim građanima Srbije, ne samo Bošnjacima, a posebno opasnu poruku šalje Bošnjacima na Sandžaku. Dakle, možete predlagati šta hoćete a mi ćemo vam to odbijati čak i nelegalno. Da bi na neki način pokrili legalnost na taj sednici u završnoj reči koju je imao taj predsednik tog odbora i kad su videli šta su uradili oni su zakazali novu sednicu Odbora za ljudska i manjinska prava odmah za sutra ujutru da bi ispravili tu grešku.

MN: Postoji tumačenje koje govori da se novim zakonom faktički uspostavlja diskoninuiritet sa prethodnim savetima. Nacionalni saveti se konstituišu kao da nisu prethodno nikada postojali.

Imamović: Dato je RIK-u da organizuje izbore. Ajde, to je logično. Kada smo formirali parlament mi smo formirali klub od 3 poslanika SDA Sandžaka i 2

poslanika PDD-a. Po toj kvoti nama je pripadalo jedno mesto u RIK-u i mi smo tražili da, ukoliko će RIK da sprovodi izbore za nacionalne savete, da to bude mesto člana RIK-a. Vladajuća većina je nama ponudila mesto zamenika člana i to zamenika članu iz SPS-a i mi treba da čekamo da član iz SPS-a dobije grip da bi naš član mogao da bude na sednici RIK-a i da diskutuje. Vi nemate predstavnika nacionalnih manjina u tome telu faktički. Mi smo tražili da se manjinskim poslaničkim klubovima u parlamentu po automatizmu dodeli mesto člana RIK-a, a da se manjinskim strankama koje nisu u nekom klubu dodeli mesto zamenika člana. Na taj način bi smo omogućili prostor za delovanjene manjinama ne samo na izborima za nacionalne savete nego i za ostale izbore. I za to vladajuća većina nije imala sluha. Kada su u pitanju kontinuiteti Nacionalnih saveta smatram da je to jedno vrlo važno pitanje. Možemo da govorimo o uspešima nacionalnih saveta, ali ne smemo da zaboravimo i probleme koje su imali nacionalni saveti tokom rada i koje još uvek nisu otklonili. Ukoliko vi prekinete kontinuitet nacionalnog saveta, recimo u oblasti obrazovanja za Bošnjake, vi se vraćate na početak i onda tom nekom novom sazivu dajete da se bavi pitanjima iz početka koje je jedan saziv već završio i rešio. Da ne govorimo o tome da novi saziv sledećeg nacionalnog saveta treba da donese statut u roku od 60 dana i pitanje je da li će ti ljudi, posebno oni koji su državne strukture tu progruale, uopšte hteti da to usvoje. Stranke nacionalnih manjina, na žalost, nemaju snage da se odupru tom pritisku. Mi želimo da poštujemo izbornu volju većinskog naroda, želimo da poštujemo svaki rezultat koji napravi većinska stranka i mi ćemo sarađivati sa njom, ali one odredbe koje ta stranka usvaja i donosi i te kako utiču na život i rad i manjinskih stranaka i nacionalnih saveta i stoga oni treba da imaju i određenu odgovornost, ali oni do sada tu odgovornost nisu pokazali. Mi se nalazimo u jednoj veoma opasnoj situaciji.

MN: Postoji mišljenje da je trend odnosa države prema nacionalnim manjinama takav da kao da opada interesovanje države za nacionalne manjine. To se objašnjava time što smo ranije imali Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, koje se bavilo pitanjima nacionalnih manjina na nivou ministarstva, zatim smo imali direkciju za nacionalne manjine, pa odeljenje da bi danas imali Kancelariju za ljudska i manjinska prava koja je samo savetodavno telo bez značajne političke moći odlučivanja. Da li je to zaista tako? Da li nacionalne manjine osećaju da država sve manje brine o nacionalnim manji-

Mi želimo da poštujemo izbornu volju većinskog naroda, želimo da poštujemo svaki rezultat koji napravi većinska stranka i mi ćemo sarađivati sa njom

Zbog toga država ima tu intenciju da formira nacionalne savete koji će zbog nekih svojih ličnih interesa govoriti kako je sve u redu, a u stvari na terenu imate neku sasvim drugu sliku



Imamo dopis koji smo poslali da nam Narodna Skupština izda poslaničke legitimacije na albanskom odnosno bosanskom jeziku i pismu. Nemamo ništa protiv toga da budu i dvojezični, ali oni to nisu uradili. Sve je na poslaničkoj legitimaciji ispisano čiriličnim pismom, samo nam je ime i prezime napisano na latinici i na čirilici.

I kakvu mi poruku šaljemo, ako mi kao poslanici ne možemo da ostvarimo to svoje pravo, kako mogu građani na terenu da ostvaruju svoja prava, kako mogu da dobiju ličnu kartu na bosanskom odnosno albanskom jeziku, kako mogu da dobiju putne isprave

nama ili je to samo iluzija?

Imamović: Država pravi grešku. Od 21. januara mi smo krenuli u proces evropskih integracija i mi smo zemlja koja je kandidat za članstvo u EU i mi ćemo morati da odgovaramo na određena pitanja iz te oblasti i ukoliko govorimo da je sve u redu i ukoliko verujemo ljudima koji nam govore da je na terenu sve u redu da bi sačuvali svoje pozicije, onda mi stvaramo jedan dugoročni problem, a to je da mi nećemo imati adekvatan odgovor kada Evropska unija bude pitala kakav je položaj nacionalnih manjina u Srbiji. To će pitati i državu, ali će pitati i nacionalne manjine. Zbog toga država ima tu intenciju da formira nacionalne savete koji će zbog nekih svojih ličnih interesa govoriti kako je sve u redu, a u stvari na terenu imate neku sasvim drugu sliku. U Sandžaku imamo jednu ozbiljno narušenu pravnu sigurnost, ozbiljnu nejednakost pred zakonom i sudom i državnim organima, imate državne organe koje projektuju svoju lojalnost prema vladajućim partijama i prema njihovim satelitima i to rade na jedan očigledan način. Na primer, sudija u sudu svoju lojalnost projektuju čak i kroz svoje presude, pa onima koji su

bliski vladajućim partijama gleda kroz prste i za najteže zločine, a onima koji to nisu određuje i više od maksimalnih kazni. Imate slučajevе gde se istrage ne pokreću ni kada su u ptanju ubistva i otmice gde imate i svedočenja ljudi koji su učestvovali u svemu tome i koji označavaju te privatne Bošnjake kao organizatore tih zločina i imate sud koji čuti i tužilaštvo koje čuti i koje ne radi ništa protiv toga, a imate sa druge strane slučajevе gde ljudi koji nisu bliski vladajućoj parti kažnjavaju samo zato što ne nose ličnu kartu i to više nego maksimalnim kaznama. To je ta projektovana lojalnost koju državni organi u Sandžaku projektuju prema vladajućim partijama i prema njihovim satelitima.

MN: Koje vi kapacitete kao Bošnjačka zajednica imate da ukažete državnim institucijama i međunarodnim organizacijama o kršenju standarda u tretranju prava pripadnika nacionalnih manjina?

Imamović: Naš najjači mehanizam koji imamo je Skupština Republike Srbije, ali vladajuća većina svojim ponašanjem obesmišljava taj mehanizam i demonstrira da ne možeš ništa da uradiš, niti da

promeniš ništa ukoliko nisi sa njima. To je obesmišljavanje najjačeg mehanizma u državi. Mi kao manjine se najviše uzdamo u poštovanje Ustava i zakona ove zemlje i zbog toga se trudimo da u parlamentu i u okvirima institucija rešavamo svoje probleme. Vladajuća većina ti govorи da ne možeš tu i to je jedna vrlo loša poruka nacionalnim manjinama. Mi smo pri konstituisanju parlamenta tražili pozicije u odborima i u parlamentarnim delegacijama na mestima gde stvarno možemo da utičemo na poboljšanje pozicije i na mestima gde možemo da govorimo o položaju manjina i na mestima gde možemo da delujemo ne samo u korist manjina već i u korist države Srbije. Tražili smo mesta u delegaciji u Savetu Evrope, OEBS-u, NATO-u, mestima gde možemo da govorimo, ali vladajuća većina nam je dala mesto u Skupštini Mediterana, koju zaista poštujem, ali možda bi više smisla imalo da neki drugi poslanik koji ima više afiniteta i koji bi mogao veći doprinos da da, da bude član u Parlamentarnoj skupštini Mediterana, a da neko od nas poslanika koji zastupaju nacionalne manjine bude recimo u parlamentarnoj skupštini Saveta Evrope gde može da govorи. Međutim, ne, stavili su nas u tu Parlamentarnu skupštinu Mediterana. Dali su nam i delegaciju frankofonije, opet kažem uz puno poštovanje zanačaja i integriteta te delegacija, ja kao predstavnik Bošnjaka i Albanaca što ja mogu da uradim u toj delegaciji i kakav doprinos mi možemo da damo članstvom i delovanjem unutar tih delegacija. Nas Bošnjaci i Albanci nisu poslali ovde da budemo u Parlamentarnoj skupštini Mediterana ili Frankofonije, oni od nas očekuju da promenimo neke važne stvari za nacionalne zajednice koje predstavljamo, a to možemo, recimo, u Savetu Evrope. Mi smo to tražili, ali vladajuća većina nije imala sluh za to. Tražili smo članstvo u odborima koji imaju značaj, a dali su nam mesto u Odboru za zaštitu životne sredine. Jeste važna zaštita životne sredine, ali ako stranka nacionalne manjine postavi prioritete gde su obrazovanje, informisanje na maternjem jeziku, upotreba ličnih, putnih i službenih dokumenta na maternjem jeziku, itd. Dakle, zaštita životne sredine je na dnu prioriteta, ali nam je dato jer tu ne možemo aktivno da delujemo za naš smisao boravka.

Imamo dopis koji smo poslali da nam Narodna Skupština izda poslaničke legitimacije na albanskom odnosno bosanskom jeziku i pismu. Nemamo ništa protiv toga da budu i dvojezični, ali oni to nisu uradili. Sve je na poslaničkoj legitimaciji ispisano čiriličnim pismom, samo nam je ime i prezime napisano na latinici i na čirilici. I kakvu mi poruku

Mi kao manjine se najviše uzdamo u poštovanje Ustava i zakona ove zemlje i zbog toga se trudimo da u parlamentu i u okvirima institucija rešavamo svoje probleme

U Ustavu piše da državljanji Republike Srbije imaju državljanstvo Republike Srbije i ja nemam ništa protiv toga, dajte mi državljanstvo Republike Srbije, ali nemojte mi davati državljanstvo srpsko

šaljemo, ako mi kao poslanici ne možemo da ostvarimo to svoje pravo, kako mogu građani na terenu da ostvaruju svoja prava, kako mogu da dobiju ličnu kartu na bosanskom odnosno albanskom jeziku, kako mogu da dobiju putne isprave. Imaćemo raspravu o Zakonu o putnim ispravama u parlamentu koji predviđa pripadnicima nacionalnih manjina, ali i svim drugim građanima, odrednicu državljanstvo – srpsko.

U Ustavu piše da državljanji Republike Srbije imaju državljanstvo Republike Srbije i ja nemam ništa protiv toga, dajte mi državljanstvo Republike Srbije, ali nemojte mi davati državljanstvo srpsko zato što ništa što je srpsko nema vlasništvo nuda mnom. Dakle to je jedna jezička gimnastika koju neki se prave da ne razumeju, neki možda i ne razumeju, ali nisam toliko naivan da verujem u to. Ja sam Enis Imamović Bošnjak i ja ne mogu da budem srpski, ali mogu da budem Bošnjak koji ima državljanstvo Republike Srbije i to će biti jedan od naših snažnih zahteva da se to uskladi sa Ustavom.

Mi pokušavamo da alarmiramo vladajući većinu da mi mnogo kasnimo kao država kada su u pitanju prava nacionalnih manjina, a moraćemo da pružimo mnoge odgovore zato što Evropska unija, kojoj težimo, to traži od nas. Mi ćemo razgovarati sa predstavnicima Evropske unije, Saveta Evrope i drugih međunarodnih institucija i organizacija, poštujući integritet Srbije, koji traže od Republike Srbije da pitanje nacionalnih manjina uredi kako bi sa tom uređenom oblašću mi bili primljeni u Evropsku uniju. Nas unija neće da primi u članstvo ukoliko imamo neku oblast nerešenu. Ona neće da ima taj kvaran Zub koji će i druge da pokvari.

MN: Da li mislite da međunarodne institucije i organizacije nemaju pravi uvid u stanje kod nas informišući se iz izveštaja državnih organa u kojima se odnos države prema nacionalnim manjinama predstavlja kao harmoničan, partnerski i veoma razvijen?

Imamović: Vi i Vaš bilten ste dokaz da postoje ljudi i van ovog parlamenta koji se ozbiljno bave pitanjima nacionalnih manjina i koji pružaju informacije o faktičkom stanju i to bi trebalo da bude na pameti i vladajućoj većini, da budu svesni da ima neko ko prati sve ovo što se ovde radi u da ima neko ko o tome piše i ko zaista proverava što je u stvari tačno. Da li je tačno kad mi kažemo da imamo određenih problema ili je tačno ono što kažu određeni privatni Bošnjaci koji su na većinskim listama da je sve u redu? Pa nek neko to proveri i uporedi i mi se nadamo da će neko da proveri sve



Ja sam Enis Imamović Bošnjak i ja ne mogu da budem srpski, ali mogu da budem Bošnjak koji ima državljanstvo Republike Srbije i to će biti jedan od naših snažnih zahteva da se to uskladi sa Ustavom

naše navode jer znamo da će doći do odgo-vora i do reakcije koju mi želimo da izazovemo da je neophodno da se na ozbiljan način reše problemi i da se na ozbiljan način pristupi rešavanju tih problema na vreme. Da sami sebe ne lažemo da ne dajemo prostor onima koji nam govore da je sve u redu samo zato što mi želimo da čujemo da je sve u redu. Uvek više volimo da se družimo sa onima koji nas hvale, a ne sa onima koji nas opominju kad se nismo dobro obukli ili lepo počešljali, a oni nam zapravo žele dobro, oni žele da ostavimo lep utisak.

Čuo sam od jednog predstavnika najveće partije u parlamentu da postoje lojalne i nelojalne manjine. Mene zanima kojim instrumenom se meri lojalnost, da li se to meri kao lojalnost državi kroz redovno plaćanje poreza, poštovanje saobraćajnih pravila, zakona itd. ili se ta lojalnost meri prema nivou lojalnosti vladajućoj partiji. Ovde je problem što vladajuće partije ne razumeju pojam države bilo o kojoj partiji da govorimo koja je na vlasti.

Većinske partije kažu - država je ona koja je bila u mom mandatu, ono što je bilo pre mog mandata to nije bila država to ne znam šta je bilo i mene to ne zanima.

Oni nisu svesni činjenice da čak i ono što je bilo u prethodnim mandatima, i Slobodan Milošević i Zoran Đindjić i posle Vojislav Koštunica i Boris Tadić i Cvetković i Dačić i Vučić – to je sve država.

Taj odnos države kako ga građani doživljavaju jer oni taj odnos ne odvajaju po

mandatima, oni osećaju i te kako bol koju su doživeli za vreme Miloševića, osećaju potrebu za promenama koju su osećali 5. oktobra 2000. Godine. Sve su to emocije koje su građani doživljavali i posebno većinske partije na vlasti moraju da su svesne te činjenice da država ne počinje i ne završava se onda kad počne i kad se završi njihov mandat već je to sve ono što se dešavalo u prošlosti i sve ono što će se dešavati u budućnosti.

I Albanci i Bošnjaci plaćaju poreze ovoj državi, plaćaju tužilaštva, sudove, policiju... U Novom Pazaru gde živi 80% Bošnjaka i 20% Srba imate situaciju u policiji na primer da je među zaposlenima 85% Srba, a svega 10 do 15% Bošnjaka.

Ako ja na primer vozim 100 na sat u j ednosmernoj ulici i na kraju me zaustavi policajac kome po pločici sa imenom vidim da nije Bošnjak odmah u mojoj i u njegovoj glavi dolazi do zaključka da me kažnjava zato što sam Bošnjak, a on Srbin, a ne zato što sam napravio saobraćajni prekršaj.

Stavite mi na kraj te ulice nekog koga poznajem, nekog sa kim sam se družio, nekog ko mi je amidža, nekog ko mi je daidža, nekog ko mi je drug iz detinjstva pa da mi kaže: „Alo, gde si krenuo? Tu je zakon i ja sam ovde da štitim taj zakon i ja sam isto što si i ti, ali štitim ovaj zakon i imaš da ga poštuješ“. E, tada ću ja da shvatim da država ima poverenja u Bošnjake i da su Bošnjaci sposobni da štite zakon i da hoće da štite zakon, što smo mi nekoliko puta u istoriji i dokazali.

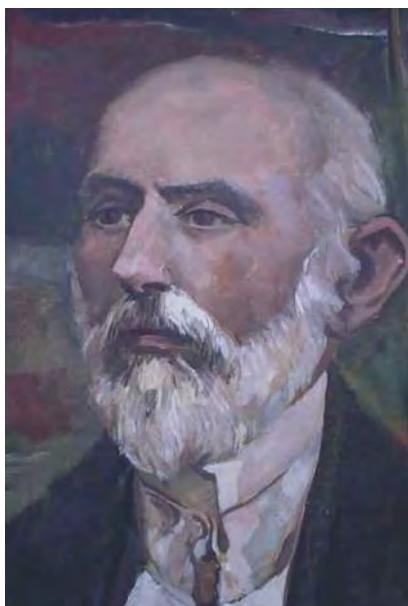
Da li je tačno kad mi kažemo da imamo određenih problema ili je tačno ono što kažu određeni privatni Bošnjaci koji su na većinskim listama da je sve u redu?

Podsećanje na one koji su ostavili neizbrisiv trag u istoriji Srbije

Društvo Sava, organizovalo je 18. juna izložbu pod nazivom "Znameniti Slovenci u Beogradu". Ispostavilo se da je izložba bila odličan povod da se celokupna javnost Srbije podseti Slovenaca koji su na različite načine doprineli da se afirmiše umetnost, stvaralaštvo, tehnologija, publistika, itd. Svako podsećanje na znamenite Slovence u Beogradu je podsećanje na činjenicu da etničke razlike ne moraju biti i prepreke i da nam je veliki broj Slovenaca upravo pokazao i dokazao kako je moguće očuvati i razvijati sopstvene etničku kulturu i doprinositi društvu u kome su živeli. Iako je broj znamenitih Slovenaca u Beogradu verovatno veći iako će ih i u budućnosti verovatno biti još, Društvo Sava je predstavilo one koji su već postali neizbrisiv deo istorije.

Davorin Jenko

Bio je kompozitor i kapelnik Narodnog pozorišta u Beogradu. Rođen je 10. novembra 1835 u Dvorju kod Kranja, a umro je u Ljubljani 25. novembra 1914. Od rane mladosti uz školovanje, bavio se i muzikom. Muzičko obrazovanje stekao je u Ljubljani i Trstu. Kao pravnik u Beču,



takođe se bavio muzikom. Kada je 1895. osnovano "Slovensko pevsko društvo", Jenko je bio njegov prvi horovođa. Pravne nauke je napustio 1860. i otada se posvetio samo muzici. Iste godine u Beču je prvi put izvedena njegova pesma *Naprej*, koja je kasnije sa delovima pesme *Bože pravde*, bila deo himne Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Za horovođu Srpskog pevačkog društva u Pančevu izabran je 1863, odakle je 1865. prešao u Beograd gde je od 1871. bio kapelnik Narodnog pozorišta. Više od dvadeset godina celokupno muzičko delovanje Narodnog pozorišta bilo je vezano za ime D.

Jenka. Postavši dirigent Srpskog narodnog pozorišta, stvara muziku za više od 80 pozorišnih komada („Đido“, „Seoska lola“, „Potera“, „Vračara“, „Pribislav i Božana“, „Markova sablja“ sa završnim horom „Bože pravde“ koja je kasnije postala srpska nacionalna himna) i nekoliko koncertnih uvertira („Kosovo“, „Milan“, „Srpskinja“, „Aleksandar“). Lit.: Enciklopedija Jugoslavije, 5

Prof.dr. Matija Ambrožič

Lekar, pedijatar, profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu. Rođen je u Hrastenicama kod Dobrove 24. II. 1889., a preminuo je u Beogradu, 15. jula 1966. Za vreme Prvog svetskog rata bio je uhapšen u Beču, pa je stoga nešto kasnije sa završetkom studija. Promovisan je 9. III 1918. U Beču je specijalizovao pedijatriju. U Ljubljani je 1923. god. osnovao zavod za socijalno-higijensku zaštitu odojčadi i majki. Za profesora pedijatrije na Medicinskom fakultetu u Beogradu, izabran je 1926. U Beogradu je osnovao Centralni zavod za zaštitu majki i dece, saradivao u organizaciji većeg broja dečjih ustanova. Osnivač je Klinike za pedijatriju, koja je pod njegovim rukovodstvom počela rad u jednom adaptiranom stanu. Ogromna je njegova zasluga za izradu projekta i izgradnju pedijatrijske klinike u Beogradu. Arhitekta prof. Milan Zloković je projektovao zgradu u smislu Ambrožičevih uputstava za potrebe dečje klinike. Ambrožič je na Klinici organizovao naučni i nastavni rad. Objavio je veliki broj naučnih radova iz oblasti pedijatrije. Za vreme Drugog svetskog rata bio je izvesno vreme u Banjičkom logoru.

Enciklopedija Jugoslavije. s. 1, 90; Profesori medicinskog fakulteta u Beogradu od osnivanja do pedesetih godina XX veka, Beograd 2003.



Edvard Rusjan

Rođen je 6. jula 1886. u Trstu, a preminuo je 9. januara 1911. u Beogradu.

Bio je prvi slovenački pilot i vazduhoplovni pionir i konstruktor. Konstruisao je prvi avion sa motorom Anazini od 28 KS i nazvao ga Z Edo I-dvokrilac. Prvi let je obavio 25. novembra 1909. godine kod Gorice. 1910. putovao je sa Mihajlom Merčepom u Pariz, po motor tipa Gnôme i elisu Integral i konstruisao avion jednokrilac. Tim avionom Edvard Rusjan je probno pleteo, na vojnom vežbalištu Črnomerec u Zagrebu, a zatim i javno. Godine 1911. zakazao je let u Beogradu. Pri dosta jakom vetru, pleteo je sa poljane u Donjem gradu ispod Kalemeđdane i uspešno je preleteo zidine beogradske tvrđave i obleteo željeznički most na reci Savi. Usled pojačanog vетra i naglog zaokreta, avion se zatresao, preopterećeno krilo se odvojilo od trupa i palo u Savu. Ostatak aviona stropštao se u jarak pored koloseka železničke pruge.

Literatura: Biografski leksikon Slovenije

Jožef Plečnik



Arhitekt. Ljubljana, 23.I.1872 – 7.I.1957. Osnivač je moderne slovenske arhitekture. Učio je četiri godine zanatsku školu u Gracu, kao crtač u ateljeu za unutrašnju opremu za firmu Miler. Prof. Wagner ga je primio na Umetničku akademiju i u svoj atelje u Beču. Otada počinje njegov veliki uspon, iako je dobijao ponude za rad u Beogradu, odlučio je da ostane u Pragu. Posle Prvog svetskog rata izveo je rekonstrukciju dvorca na Hradčanima u Pragu, gde je izabran za profesora kompozicije na Umetničkoj akademiji, ali je istovremeno prihvatio i poziv Ljubljanskog Univerziteta za mesto profesora arhitektotonskog crtanja i kompozicije. Bio je redovni član Slovenska akademije znanosti i umetnosti, dopisni član Češke akademije u Pragu, Kraljevskog instituta engleskih arhitekata, Tehničke visoke škole u Beču i počasni doktor Ljubljanskog univerziteta. Između velikog broja njegovih sjajnih projekata

izdvaja se crkva – rotunda Svetog Antuna padovanskog u Beogradu.
Lit.: Enciklopedija Jugoslavije, 6, 511-512.

Majda Kurnik Slikarka

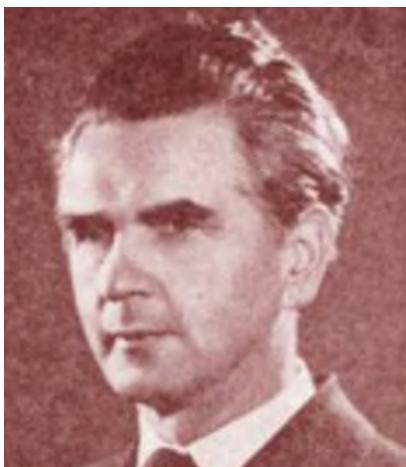
08.avgust 1920. Šale kod Velenja — 28.avgust 1967.Beograd. Učiteljsku školu završava u Ljubljani 1941. I kraće vreme je radila kao učiteljica u Petroči (Slovenija). Iste godine cela njena porodica biva proterana od strane Nemaca u Srbiju. Tokom 1942-1943.godine uči i slikarstvo u privatnoj umetničkoj školi Mladena Josića, u Beogradu. 1943.godine upisala je Akademiju za likovne umetnosti u Beogradu. S jeseni 1944. aktivno se uključuje u NOB, kao član likovne sekcije Propagandnog odeljenja I jedina žena slikar. Posle rata nastavlja slikarske studije u klasi prof.Ivana Tabakovića, Đorđa Andrejevića-Kuna, Koste Hakmana, Marka Čelebonovića i Mihajla Petrova. Postaje član ULUS-a 1951.godine. Jedan je od osnivača Beogradske grupe kojoj su pripadali pored nje i slikari: M.Maskareli, O.Kangrga, M.Mosijenkov, K.Divjak, Đ.Bošan i dr.

Umrla je u Beogradu 1967. u 47.godini života.

Njeni radovi nalaze se u zbirkama, galerijama i muzejima u Srbiji i Sloveniji. Označavamo je kao slikarku izražajnog ekspresionizma, lirskog realizma, dramatičnog intimizma, a pred kraj života apstrakcije.

Literatura: Tijana Stojiljković

Mihovil Logar



Kompozitor. Rođen u oktobru 1902. u Rijeci, preminuo 13. januara 1998. u Beogradu. Gimnaziju završio na Sušaku 1921. Otišao je na studije arhitekture u Prag gde je uporedo studirao kompoziciju na Konzervatorijumu. Arhitekturu je napustio i upisao se na Majstorsku školu koju je završio 1926. Od 1927. radio je u Beogradu do 1945. kao profesor muzičke škole, a zatim kao profesor kompozicije na Muzičkoj akademiji. Bavio se i muzičkom kritikom. Logar je podjednako lako komponovao u različitim oblicima i žanrovima, tj. opere, simfonisaka dela, klasičnu muziku, film-

sku muziku i masovne pesme, najčešće u živoj i brzoj ritmici. Njegove kompozicije iz perioda između dva svetska rata odlikovale su se ekspresionizmom, a kasnije dolazi do izražaja spontana inspiracija.

Lit.: Enciklopedija Jugoslavije, 5, 547.

Grof Ulrich II Celjski



Rođen je 16. februara 1406., a preminuo je 9. novembar 1456. u Beogradu. Budući da je bio rođak Barbare, žene ugarskog kralja Zigmunda, a od 1433., i zet srpskog despota Đurđa Brankovića, interesovao se za političke prilike u Ugarskoj, u nameri da preuzme najznačajniju ulogu na dvoru tadašnjeg kralja Ladislava. Pretendovao je i na bosansku kraljevsku krunu. Održavao je veze sa hercegom Stjepanom Vukčićem Kosačom kome je slao stručnjake za artiljeriju.

Oktobra 1454., pridružio se protiv-turskom pohodu Janka Hunjadija po Srbiji. U Ugarskoj držao se kralja Ladislava i despota Đurđa Brankovića, a protiv Janka Hunjadija. U panici koja je nastala prilikom dolaska velike turske vojske na Beograd, početkom jula 1456. , Ulrich II je sledio primer kralja Ladislava i pobjegao u Austriju u čemu nije bio usamljen. Kada je posle uspešne odbrane Beograda, u letu iste godine od kuge umro Janko Hunjadi, Ulrich II Celjski je postao prva ličnost Kraljevine Ugarske. Nosio je zvučne titule: grof Celja, Ortenburga i Šternberga, knez Rimsko – Nemačkog Carstva, kraljevski namesnik Ugarske, ban Hrvatske. Uz to bio je ujak ugarskog kralja i zet srpskog despota. To nije dugo trajalo. Ulrich II je svirepo ubijen u Beogradu 9. novembra 1456. od strane pristalica naslednika Janka Hunjadija, koji su takođe želeli da imaju odlučujuću ulogu na ugarskom kraljevskom dvoru.

Njegovom smrću ugasila se porodica celjskih grofova, jer su maloletna deca rođena u braku sa Katarinom Kantakuzi-

nom Branković umrla pre oba roditelja. Ulrihova udovica nije uspela da očuva celinu ogromnog muževljevog poseda.

Lit.: M. Spremić, *Despot Đurđ* *Branković i njegovovo doba*, Beograd 1994.

Vela Nigrinova – Augusta



Dramska umetnica

Rođena je u Ljubljani 14.novembra 1862., a preminula je u Beogradu, 31. decembra 1908. godine.

Prvi put je nastupila u Ljubljani 1876., u Dramatičnom društvu. Članica Narodnog pozorišta u Beogradu bila je od 1882. Odmah su bile zapažene njene uloge tragičnih heroina i naivki. Tumačila je dramski teške uloge u delima, Šekspira, Safoa, Ebolia, Šilera, Igoa, A. Dima Sina i Ibsena. U periodu od dvadeset pet godina uspešno je tumačila mnoge glavne uloge tadašnjeg repertoara. Kritika je zabeležila njen izraziti glumački dar, uzdržanu mimiku, scensku lepotu, kao i studioznu obradu uloga. Gostovala je uspešno na scenama Novog Sada, Zagreba, Ljubljane, Praga i Sofije, potvrđujući ne samo svoj lični, nego i umetnički renome tadašnjeg Narodnog pozorišta u Beogradu.

Lit. Enciklopedija Jugoslavije 6

Jurij Vega



Jurij Vega (Georg Freiherr von Vega), bio je matematičar svetskog glasa. Rođen je 23. marta 1754. u Zagorici kod Vačaha, a

umro je u Beču 26. septembra 1802. godine, pod nerasvetljenim okolnostima. Rođen je u seljačkoj porodici. Gimnaziju i licej pohađao je u Ljubljani. Od 1775. je navigacijski inženjer, a od 1780. bio je u vojnoj službi. Istakao se kao artiljerac prilikom opsade Beograda pod komandom maršala G. E. Laudona, kada je usavršio artiljerijsko oruđe tipa merzer i time doprineo osvajanju Beograda u austro-turskom ratu 1788-1791, poznatom i pod imenom Kočina krajina.

Za vojne zasluge dobio je najviše vojno odlikovanje orden Marije Terezije, a 1800. godine i nasledno baronstvo. Član Kranjskih staleža bio je od 1801. Bio je član nekoliko akademija nauka i naučnih društava tadašnje Evrope. Napisao je više dela iz oblasti matematike, među kojima su najznačajnije logaritamske tablice sa sedam i deset decimala, pod naslovom THESAURUS LOGARITMORUM COMPLETUS, Lipsiae (=Lajpcig), 1796.

O značaju ovog dela najbolje govori činjenica da je doživelo četrdeset izdanja na ruskom jeziku. Prevedeno je i na engleski, francuski, nemački, danski, holandski i dr. jezike.

Vegino ime ovekovećeno je tako što jedan krater na Mesecu nosi njegovo ime.

Lit.: Enciklopedija Jugoslavije 8, s. 470.

Vladislav Ribnikar



Vladislav F. Ribnikar je bio pokretač, novinar i urednik lista "Politika". Rođen je 13. novembra 1871. godine u Trsteniku, kao najstariji sin dr. Franje Ribnikara (Slovenca) i Milice rođene Srnić (Srpskinje iz Kostajnice). Vladislav se školovao u Jagodini, a zatim u Beogradu, gde je i diplomirao na istorijsko-filološkom odseku Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, 1892. godine. Po završetku studija otiašao je na magistrske studije u Francusku. I kada je magistrirao u Parizu, na Sorboni, krenuo je za Nemačku, na doktorske studije u Berlinu, za koje je dobio državnu stipendiju.

Posle Majskog prevrata 1903. godine Vladislav se vratio u Beograd ponesen idejom o novoj državi. Po povratku, je pod uticajem iskustava iz Francuske i Nemačke, želeo da dovede demokratiju i slobodu štampe u Srbiju, i tako 25. januara 1904. godine pokreće dnevni list „Politiku“. Kao urednik „Politike“ Vladislav je radio, od njenog osnivanja 1904. godine do 1914, kada je poginuo 1. septembra, na frontu u zapadnoj Srbiji, kao učesnik Prvog svetskog rata. Posle njegove i smrti njegovog brata, novinu je preuzeila Vladisavljeva supruga Milica koja je kasnije bila glavni stub „Politike“ i lično učestvovala i u njenoj rekonstrukciji.

Lit.: Univerzitska biblioteka "Svetozar Marković", Digitalni repozitorijum

Zlatan Vauda



Rođen je u Pernici kod Maribora, 14. januara 1923., a preminuo je u Beogradu, 4. novembra 2010. godine. Bio je kompozitor i dirigent, rukovodilac i dirigent Dečjeg hora Radio Televizije Beograd (1953-86).

Prvo muzičko obrazovanje je stekao u krugu porodice.

Godine 1941. bio je prisiljen da zajedno sa porodicom napusti Sloveniju i utočište nalazi najpre u Gruži, a zatim u selu Stanovo kod Kragujevca.

Samо igrom sudbine i spletom srećnih okolnosti je izbegao streljanje 21. oktobra 1941. godine u Kragujevcu. Nakon završetka rata upisao je studije Muzičke akademije u Beogradu, u klasi prof. Marka Tajčevića, odsek kompozicije i dirigovanja.

Tokom 35 godina bio je dirigent i producent Dečjeg hora Radio televizije Beograd, a za to vreme hor je postigao visok izvođački nivo. Pod njegovim rukovodstvom hor je ostvario na stotine dela u fundus muzičke produkcije Radio Beograda. Učestvovali su na Bemusu, Dubrovačkim letnjim igrama...

Napisao je više od dvesta kompozicija među kojima su opera 'Ježeva kuća', kantate, cikluse solo pesama (čuveni 'Pokošeni osmesi'), kamernu i instrumentalnu muziku (čuvena Sonata Brevis, kvarteti), horske kompozicije, Koncert za klarinet. Zlatan Vauda bio je aktivan član

Društva Slovenaca Sava u Beogradu, gde je više godina rukovodio muškim kvartetom Sava.

Zlatan Vauda je sahranjen u Aleji zaslužnih građana u Beogradu.

Literatura: Wikipedia, bilten Društva Slovenaca Sava u Beogradu

Bojan Stupica

Bojan Stupica je bio reditelj i scenograf. Rođen je u Ljubljani 1. avgusta 1910., a preminuo je u Beogradu, 23. maja 1970. godine.

Arhitekturu je završio u Ljubljani 1934. Sa Milanom Skrbinšekom i Savom Severovom osnovao je 1931. godine amatersko društvo "Obraznik". Od tada se bavi pozorištem kao režiser i scenograf.

Njegov rad kao režisera vezuje se za razne gradove Jugoslavije: Ljubljana, Skoplje, Split, Zagreb i Beograd, kada je zbog politike morao da napusti Ljubljano došao je u Beograd. Početak rata 1941., zatekao ga je u Ljubljani, gde je uhapšen u julu 1941., a zatim deportovan u logor Gonars u severnoj Italiji. Posle rata najpre je radio u Slovenskog narodnom gledalištu u Ljubljani. Kada je 1947. osnovano Jugoslovensko dramsko pozorište u Beogradu, bio je njegov umetnički direktor i prvi reditelj.

Za vreme boravka u Ljubljani pre rata bavio se i glumom. Na mnogim evropskim scenama: u Moskvi, Budimpešti, Beču, Baselu, režirao je najpoznatija dela svetske i jugoslovenske literature. Od 1968. bio upravnik Jugoslovenskog dramskog pozorišta. Projektovao je zgradu Ateljea 212 i malu scenu JDPa, koja je po njegovoj smrti dobila ime Bojan Stupica.

Lit.: Enciklopedija Jugoslavije 8, 203-204.



NAŠA SLOVENSKA BESEDA

profesor Vera Popović



U subotu, 14.juna.2014. godine, osmi put za redom, desila se "NAŠA SLOVENSKA BESEDA" – susret svih slovenačkih društava u Republici Srbiji u organizaciji Društva Slovenaca "Planika" iz Zrenjanina. U revijalnom delu programa učestvovalo je osam društava, i to iz Beograda, Novog Sada, Subotice, Vršca, Gudurice, Zrenjanina, Rume, Niša i Kruševca, a gosti su bili članovi društva Slovenaca "LOGARSKA DOLINA" iz Pančeva.

Susret je podržala Kancelarija R. Slovenije za Slovence u okruženju i u svetu, Nacionalni savet slovenačke nacionalne manjine, Pokrajinski sekretariat za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice iz Novog Sada kao i lokalna

samouprava.

Počasni gost i besednik je ove godine bio dečji pisac Primož Suhadolčan koji se dečji – polaznicima dopunske škole slovenačkog jezika, a i odraslim gostima, predstavio svojom savremenom dečjom

literaturom i duhovitim junacima, među kojima je najpoznatiji PETAR NOS. U sređačnoj, prijateljskoj atmosferi nas je pisac pomoću svojih književnih likova na duhovit, zabavan i poučan način proveo kroz svet detinjstva i odrastanja. Njegov nastup u dvorani KUD "PETEFL" u Petefjevoj 1, u Zrenjaninu, doživeli smo kao kolektivno ushićenje zbog maštovitog dečjeg sveta koji smo upoznali tokom nastupa pisca.

Na početku programa susret su otvorili učenici dopunske škole iz Zrenjanina time što su promovisali CD sa slovenačkim narodnim pesmama u obradi prof. Miletne Grujića, direktora Muzičke škole "Josif Marinković" iz Zrenjanina.

Svojim nastupima dopunske škole su pokazale lepotu i značaj negovanja maternjeg jezika predaka, a pisac je svojim rečima na tu temu potvrdio poruku da jedino iskrenost, dobrota i ljudska vrednina mogu biti pravi odgovor na sve grublji i bezosećajni globalni svet oko nas.

Učesnici – mališani iz svih pomenutih srpskih gradova bili su primer kako se ličnim naporom i trudom može do-prineti boljem i podnošljivijem svetu koji nas okružuje.

Dan za lepotu i životnu toplinu izgovorene reči svi učesnici su zaključili obilaskom Gradske baštne, upoznavanjem sa istorijskim detaljima iz prošlosti Zrenjanina i zajedničkim ručkom u prostorijama Doma učenika srednjih škola "Angelina Kojić - Gina" iz Zrenjanina. Idejni tvorac ovog projekta koji realizujemo, uz kvalitetivne izmene već osmi put, jeste zenjaninski zet, gđin Primož Artač.



Otvorene 95. Slovačke narodne svečanosti u Bačkom Petrovcu

Da se čuje reč Slovaka

Svenskim kolažom pod nazivom „Reč kao postojana zvezda“ u Bačkom Petrovcu su u petak uveče 1. avgusta otvorene 95. Slovačke narodne svečanosti (SNS) - centralni praznik slovačke nacionalne manjine u Srbiji. Akcenat kvalitetnog kulturno-umetničkog programa bio je na obeležavanju 150-te godišnjice izdavačke delatnosti ovdašnjih Slovaka.

Program u izvedbi glumaca i pevača iz nekoliko slovačkih sredina prisustvovali su predstavnici državnih organa Republike Srbije, Slovačke republike, funkcioneri u organima AP Vojvodine, predstavnici udruženja i društava Slovaka iz Slovačke, Mađarske i Rumunije, kao i brojne delegacije partnerskih gradova i opština i drugi gosti. Na svečanoj sednici Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine juče su u svečanoj sali Gimnazije „Jan Kolar“ dodeljene nagrade Nacionalnog saveta u tri kategorije. Zlatna plaketa pripala je Galeriji „Zuzka Medvedjova“ iz Bačkog Petrovca a među nagrađenima je i lingvista i bivša profesorka Novosadskog univerziteta Dr. Marija Mijavec iz Bačkog Petrovca kao i pisac Vičazoslav Hronjec iz Novog Sada. U petak 2. augusta u 20:30 održan je galakoncert folklornih grupa na igralištu osnovne škole.

Koren pisane reči Slovaka na ovdašnjim prostorima sežu u daleku 1864. godinu

kada je u Novom Sadu profesor tamošnje gimnazije Jozef Podhradski pokrenuo dva dečja časopisa na slovačkom jeziku: „Zornička“ (u prevodu na srpski: Danica) i „Slávik“ (Slavuj). Štamparija i gimnazija u Bačkom Petrovcu osnovani su 1919. godine, a iste godine su održane i prve Slovačke narodne svečanosti. Cilj svečanosti je jednom godišnje na jednom mestu okupiti i prikazati najviša trenutna dostignuća Slovaka iz Bačke, Banata i Srema na planu kulturnog pregalštva ali i društvenog života sporta i drugih oblasti života i stvaralaštva. U žiži aktuelnih SNS jesu još dva jubileja: 75 godina izlaženja časopisa „Zornička“ u kontinuitetu, odnosno 70 godina od osnivanja i neprekidnog izlaženja nedeljnika na slovačkom jeziku „Hlas ľudu“ (Glas naroda) čiji je prvi broj objavljen 19. oktobra 1944. godine, takođe u Bačkom Petrovcu a sada izlazi u Novom Sadu.

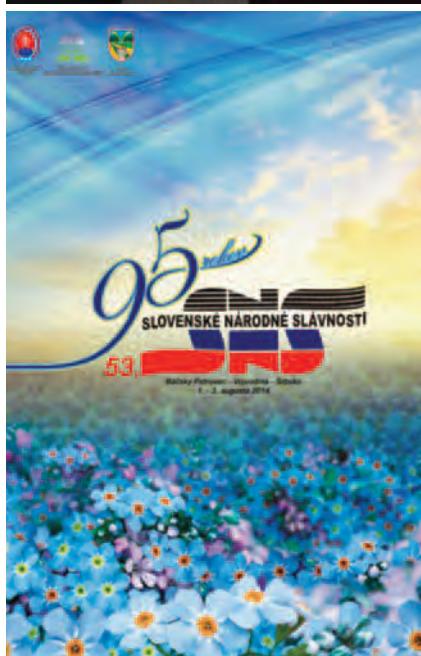
U Slovačkom vojvodanskom pozorištu u subotu je održana svečana sednica skupštine Matice slovačke u Srbiji. Deo programu je takođe i tradicionalni, šaroliki i dobro posećen vašar umetnosti, kao i tradicionalni susret nastavnika i druge kulturne i zabavne priredbe.

U Skupštini opštine Bački Petrovac imali radni sastanak domaći kao i preduzetnici iz Slovačke i Hrvatske, a poslednjeg dana na programu su sportski turniri ribolovaca, stonotenista, lovaca i šahista, koncerti klasične muzike i pozorišne predstave...

Slovačkim narodnim svečanostima je prisustvovalo nekoliko hiljada gostiju iz ovdašnjih mesta kao i iz drugih zemalja. Njih su, na svečanom otvaranju ispred organizatora pozdravili predsednica Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine u Srbiji odnosno podpredsednica Skupštine AP Vojvodine Ana Tomanova Makanova, potpredsednik Matice slovačke u Srbiji Inž. Vladimir Fejdi i predsednik Opštine Bački Petrovac Pavel Marčok. Pripadnicima slovačke nacionalne manjine praznik su na otvaranju čestitali državni sekretar u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave Republike Srbije Ivan



Bošnjak, državni sekretar u Ministarstvu rada socijalnih pitanja i porodice vlade Republike Sovačke Branislav Ondruš, šef kabineta Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave Republike Slovačke Miroslav Vajda, pokrajinski sekretar za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova AP Vojvodine Miroslav Vasin, potpredsednik Ureda za Slovake koji žive u inostranstvu Peter Prohacka, i drugi funkcioneri i javne ličnosti.



Misija nastavljena u novom formatu

Martica Tamaš

Ruske slovo naslanja se na bogatu tradiciju „Rusinskih novina“, koje su izlazile od 4. decembra 1924. godine, a u svoju 70-tu godinu izlaženja nedeljnik na rusinskom jeziku ulazi u novom, modernijem formatu, sa svim stranama u koloru.

Novinsko-izdavačka ustanova „Ruske slovo“ iz Novog Sada, preko koje se ostvaruje informisanje i izdavaštvo na rusinskom jeziku, 12. juna obeležila je Dan ustanove i dva jubileja: 90 godina štampanog informisanja na rusinskom jeziku i 50 godina izlaženja književnog dodatka „Literaturne slovo“, u nedeljnim novinama „Ruske slovo“. Tim povodom je, u prisustvu predstavnika Pokrajinske vlade, Nacionalnog saveta Rusina, zaposlenih i gostiju, u holu Pokrajinske vlade organizovana svečanost, koja je istovremeno bila i promocija novog formata nedeljnika „Ruske slovo“ pod sloganom „Novi format je nova para-digma“.

Pozdravljajući prisutne, direktorka Novinsko izdavačke kuće „Ruske slovo“

Martica Tamaš, rekla je da se u svom radu „Ruske slovo“ naslanja na bogatu tradiciju „Rusinskih novina“, koje su izlazile od 4. decembra 1924. godine i do početka Drugog svetskog rata izašlo je 800 brojeva. Izdavač „Rusinskih novina“ je bilo Rusinsko narodno-prosvetno društvo (RNPD), koje je formirano na velikom narodnom zboru 2. jula 1919. godine, i u periodu između dva rata odigralo je veoma veliku ulogu u kulturno-prosvetnom i nacionalnom preporodu Rusina. Mladi rusinski intelektualci razumeli su na početku 20. veka da su Rusinima u Bačkoj i Sremu neophodne novine na jeziku koji su govorili, te su novine i štampane po „Gramatici bačvansko-rusinskog govora“ (1923) Havrijila Kostelnika. „Rusinske

НОВИНСКО-ВИДАВАТЕЉНА УСТАНОВА
РУСКЕ СЛОВО

novine“, koje su informisale o životu, problemima, uspesima Rusina u Vojvodini i tadašnjoj Jugoslaviji, dale su veliki doprinos u formiranju rusinskog književnog jezika, pisanog stvaralaštva i uticale su na prosvećivanje i razvoj obrazovanja u svim mestima u kojima žive Rusini. One su imale veoma značajnu ulogu u mnogim oblastima kulturnog, prosvetnog, religijskog, nacionalnog i uopšte društvenog i privrednog života Rusina u Jugoslaviji.

I 50 godina dodatka „Literarnog slova“

Prvi broj današnjih novina „Ruske slovo“ izašao 15. juna 1945. godine, tako da u 70-tu godinu izlaženja nedeljnik na rusinskom jeziku ulazi u novom, modernijem formatu. Umesto C3, novi format je A4, hartija je 80 gramska of-setna i sve strane su u koloru.

Tamaš je rekla da u ovoj godini „Ruske slovo“ slavi i 50 godina „Literarnog slova“, mesečnog književnog dodatka novina. Od 1964. godine do danas „Literarne slovo“ objavljeno je u preko 600 brojeva i postalo je institucija uz koju su stasavale i razvijale se generacije rusinskih pisaca i uz koju je raslo i sazrevalo književno stvaralaštvo na rusinskom jeziku.

NIU „Ruske slovo“ od posebnog je značaja za Rusine u Srbiji i Vojvodini i vodeća je Ustanova, preko koje se ostvaruje prevo na informisanje i izdavaštvo na rusinskom jeziku, ali, i pre svega, čuva i neguje rusinski jezik i kultura, nacionalna svest i identitet Rusina. Od 2004. godine osnivač NIU „Ruske slovo“ je Nacionalni savet rusinske nacionalne manjine, a delatnost finansira Sekretarijat za kulturu i javno informisanje Vlade AP Vojvodine. Kroz višestrukou misiju – informisanje, izdavaštvo, afirmaciju jezika, negovanje tradicije, zaposleni, zajedno sa pomenutim finansijerom i osnivačem, ostvaruju najvažniji zadatak - očuvanje nacionalnog bića rusiske nacionalne manjine u Srbiji i šire.

- Kojim god jezikom da govorimo, mi se ovde dobro razumemo, jer je multikulturalnost i multinacionalnost deo nas". Jedan medij, koji decenijama izlazi na rusinskom jeziku za potrebe rusinske nacionalne zajednice, jeste samo jedan



РУСКЕ СЛОВО

stub naše regije, koju čine čitava lepeza jezika koji su u službenoj upotrebi. Od danas će čitaoci nedeljnika „Ruske slovo“ imati priliku da vide kako se njihovo izdanje menja, razvija u novom savremenom formatu i to je nešto, što se duboko poštuje i ceni. Želim vam da u narednim godinama radite savesno i odgovorno na negovanju svoje tradicije, čuvanju običaja i kulture, a mi smo tu da vam u tome pružimo podršku – rekao je čestitajući jubileje potpredsednik Pokrajinske vlade i pokrajinski sekretar za kulturu i javno informisanje, Slaviša Gruić. Ispred Nacionalnog saveta rusinske nacionalne zajednice na svečanosti povodom proslave jubileja obratio se predsednik Slavko Rac, koji je istakao da „zahvaljujući upravo negovanju svog identiteta kroz jezik, pismo i običaje, uspeli smo da osnujemo nacionalni savet kako bismo sa jakom podrškom Pokrajinske vlade nastavili sa ostvarivanjem svojih ustavom zagarantovanih prava.“

– Želim da trajemo još mnogo godina i da najmlađi nauče svoj rusinski jezik, jer nam to garantuje budućnost – rekao je Rac.

Pohvalno ulaganje u inovacije

NIU „Ruske slovo“ članica je Asocijacije medija, te je jubilej čestitao i Zoran Sekulić, predsednik Upravnog odbora Asocijacije medija u Srbiji. On je apostrofirao da, iako u našoj zemlji postoji 22

člana ove organizacije i 100 novinskih i elektronskih izdanja, te da je značaj medija na jezicima nacionalnih zajednica podjedнако važan za sve nas, jer je slika našeg odnosa i poštovanja prema velikom broju nacionalnih manjina.

– „Ruske slovo“ je po stažu jedna od najmlađih članica Asocijacije medija, a po tradiciji je među najstarijima i dobro je što novine, iako su mediji danas generalno u krizi, učaju u razvoj i inovacije – naglasio je Sekulić.

Odgovorni urednik nedeljnika „Ruske slovo“, Boris Varga, prisutnima je predstavio novi A4 magazinski format izdanja, sa svim stranama u koloru i izradio radost zbog izazova u postavljanju nove paradigmе.

– Taj format su naše novine već imale u svojoj istoriji, prisutan je u dodacima, imaju ga druge nacionalne zajednice i dobro je prihvaćen od čitalaca. Mi smo promenili izgled i strukturu da bismo dobili savremeni časopis na rusinskom jeziku.

Predstavnik Apostolskog egzarhata za grkokatolike u Srbiji o. Roman Miz preneo je pozdrave i blagoslov egzarha kir Georgija Džudžara povodom jubileja i potsetio da je grkokatolička crkva bila inicijator nastanka „Rusinskih novina“, da je u tom poslu bila doslovno sa svojim narodom, od početka u svim najvažnijim događajima, te da je prvi broj „Rusinskih novina“ pripremljen u parohiji u Novom Sadu.



Pored pomenutih, na svečanosti „Ruske slove“ prisustvovali su i narodna poslanica u Narodnoj skupštini Republike Srbije Olena Papuga, pomoćnik pokrajinskog sekretara za kulturu i javno informisanje Kalman Kuntić, šef Odseka za rusinistiku Filozofskog fakulteta u Novom Sadu akademik Julijan Tamaš, zamenik predsednika Nacionalnog saveta (NS) i predsednik Upravnog odbora NIU „Ruske slovo“ Miron Sabadoš, potpredsednik NS Đura Vinaji, zamenik predsednika Matice Rusinske Milomir Šajtoš, predsednica Društva za rusinski jezik, književnost i kulturu Irina Papuga, kao i direktor Zavoda za kulturu vojvođanskih Rusina Sergej Tamaš. Na proslavi jubileja bili su i izvršna direktorka Asocijacije medija Dalila Ljubičić, predstavnici novinsko-izdavačkih ustanova na jezicima nacionalnih manjina u Vojvodini – na slovačkom jeziku „Hlas ľudu“, na mađarskom „Mađar so“, na rumunskom „Libertatea“, Radio Novog Sada i Televizije Vojvodine RUV RTV Siniša Isakov i Zlatica Njaradi, Opštine Vrbas – zamenik predsednika opštine Viktor Besermenji i članica Opštinskog veća Daniela Ilić, Nataša Heror iz Heror Media Pont-a, koja je učestvovala u organizaciji promocije, članovi Upravnog odbora, Nadzornog odbora, Saveta novina i zaposleni u NIU „Ruske slovo“.



Uz nedeljne novine na rusinskom jeziku, NIU „Ruske slovo“ izdaje i časopis za decu „Zahradka“, časopis za mlade MAK, časopis za književnost, kulturu i umetnost „Švetlos“ i ima i Izdavačku delatnost, u kojoj je do sada je izdato blizu 450 naslova na rusinskom jeziku. Od 15. maja 2006. godine ima i dnevnu Novinsku agenciju „Rutenpres“, tako da preko nje i elektronskog izdanje novina na web sajtu, Usłanove nastoje držati korak sa vremenom i učiniti informacije i stvaralaštvo na rusinskom jeziku što dopostupnije čitaocima u zemlji i celom svetu.

Druženje za kraj

Prvog dana letnjeg raspusta, za decu koja u osnovnim školama uče izborni predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture, i ove godine organizovana je jednodnevna ekskurzija u organizaciji Privremenog organa upravljanja Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine. Upravo taj dan čekalo je više od tristotina dece koja su u subotu, 14. juna, bila prisutna na izletištu Panonija, gde su u pratinji svojih učitelja, te članova Privremenog organa upravljanja proveli dan koji je bio ispunjen raznim sadržajima.

– Iako je izlet trebalo biti u dva dana, kako bi imali po dve manje grupe, vanredna situacija zbog poplava, koja je u maju bila na snazi sprečila nas je u tom, pa kako na tako nešto niko nije mogao računati, odlučili smo da na izletu ipak budu prisutna sva deca odjednom – govori mr Suzana Kujundžić Ostojić, predsednica POUNSBNM, te dodaje:

– Ove godine izborni predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture napušta oko pedeset osmaka a njih će u prvim razredima naslediti veći broj dece, imajući u vidu da je proširen broj škola u kojima se predaje ovaj izborni predmet. Spremni čekamo septembar, kada će se znati i konačan broj dece koja će učiti bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture.

Iako je preko 360 dece jesenjas upisalo bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture, zbog raznih obaveza, izletu je prisustvovalo malo preko 300 njih, za koje su bile osmišljene radionice i razni sportski sadržaji, a da deca vole ovaku vrstu druženja, potvrdila nam je Mirjana Savanov, profesorica razredne nastave u Osnovnoj školi „Matija Gubec“ u Tavankutu i predsednica Aktiva učitelja, koja je ove godine

bunjevački predavala grupi od preko stotinu dece.

– S obzirom da nas ima mnogo i da se u velikom broju škola predaje ovaj predmet, deca treba međusobno da se upoznaju i druže, a upravo tome služe i ovakvi izleti, koje deca nestripljivo čekaju svake godine – objašnjava Mirjana Savanov, te kako kaže, od jeseni će se svi predavači truditi da još više obogate svoju nastavu, koja mora biti ispunjena aktivnostima i sadržajima koje deca vole i koje ih privlače.

Odmah po dolasku, deci je poslužen doručak, a u pauzi između doručka i ručka za decu su pripremljene radionice, gde su se mogli upoznati sa osnovnim tehnikama rada sa slamom, u čemu su im pomogli iskusni slamari, te su svojim kućama poneli uspomenu na zajedničko druženje zaokruženo u privesku za ključeve koji su pravili na ovoj radionici. Kako kaže Stipan Budimčević iz Bunjevačkog kulturnog centra „Lemeški Bunjevci“, iz Lemeša, deca su veoma zainteresovana za rad sa slamom, a vidi se i da se oni ne susreću prvi put sa slamlarstvom.

Aktiv žena „Duga“ iz Panonije bio je zadužen za drugu radionicu, za vreme koje su deca oslikavala staklene boce. Tom prilikom razgovarali smo s jednom



od članica ovog udruženja, Milojkom Sabo, koja kaže kako je njihov rad, između ostalog, usmeren i na kreativnost dece i razvijanje osećaja čuvanja prirode i okoline, a pored toga udruženje se bavi i izradom narodnih rukotvorina i ručnih radova. Sportske i slobodne aktivnosti ispunile su vreme između radionica, a zajednička slika dece samo je još jedan dokaz da je izborni predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture veoma popularan među učenicima osnovnih škola, a takav trend POUNSBNM očekuje i u novoj školskoj godini.



U pravcu osnaženja identiteta

UBunjevačkoj matici je 10. juna upriličeno predstavljanje novog izbornog predmeta Pedagoškog fakulteta u Somboru, koji će od jeseni tokom dva semestra biti na raspolaganju studentima prve godine studija studijskog programa diplomirani učitelj, diplomirani vaspitač i diplomirani bibliotekar-informatičar. Predavanje pod nazivom „Kroz obrazovanje do identiteta“ imalo je za cilj da javnost upozna sa izbornim predmetom Etno-kulturna istorija Bunjevaca, kog će predavati prof. dr Saša Marković. Tokom programa, pored budućeg profesora Etno-kulturne istorije Bunjevaca, govorile su mr Suzana Kujundžić Ostojić, predsednica Privremenog organa upravljanja Nacionalnog saveta bunjevačke nacionalne manjine, i Mirjana Savanov, profesorica razredne nastave i predsednica Aktiva učitelja.

Inicijativa za uvođenje izbornog predmeta na Pedagoškom fakultetu potekla je od POUNSBNM. Još tokom februara ove godine, ovom fakultetu upućen je zahtev od strane Organa, a kako je tom prilikom rekla mr Suzana K. Ostojić, ubrzo je usledio i odgovor.

– Istini za volju mi smo tražili katedru, međutim, to iz objektivnih razloga još uvek nije moguće, kako zbog jezika koji nije standardizovan, tako i zbog nedostatka kompletne naučne literature, ali je to cilj kojem se teži u budućnosti. Važno je da je učinjen prvi korak,



uvođenje izbornog predmeta i na fakultet, koji će u velikoj meri pomoći budućim učiteljima pri predavanju izbornog predmeta u osnovnim školama. Naša želja jeste da studenti, i Bunjevc i svi ostali koji ga budu slušali, budu spremni za nastavu bunjevačkog govora sa elementima nacionalne kulture, a sa druge strane i da o nama drugi nauče više od onog što su do sada imali prilike videti, sa različitim interpretacijama, te se nadam da je ovo početak kraja takvog vida posmatranja Bunjevaca – istakla je tom prilikom mr Suzana Kujundžić Ostojić, i dodala kako je krajnji cilj uvođenje katedre, povećanje broja predmeta, koje bi predavali stručni ljudi iz bunjevačke zajednice.

– Osim tog, priča ne bi bila zaokružena ako to ne bi uspeli uraditi tokom vremena i na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, gde bi se otvorio lektorat i gde bi u jednom velikom studentskom centru, svi zainteresovani studenti, mogli čuti i naučiti sve ono što ih zanima, a što je vezano za Bunjevce – objašnjava predsednica POU. Mirjana Savanov, profesorica razredne nastave, koja već osam godina predaje u osnovnoj školi izborni predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture, istakla je tom prilikom da će uvođenje predmeta na fakultetu ponuditi stručan kadar. Do sada su se učitelji koji predaju predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture, edukovali u okviru Aktiva učitelja i seminara u organizaciji Bunjevačkog nacionalnog saveta, a od iduće godine i oni će imati priliku da polažu predmet Etno-kulturna istorija Bunjevaca i na taj način podignuti kvalitet svojih predavanja.

Prof. dr Saša Marković, koji je govorio tom prilikom o predmetu Etno-kulturna istorija Bunjevaca, rekao je kako ovaj predmet treba da pokaže vrednosti, tradiciju, običaje i prošlost Bunjevaca na ovim prostorima, od vremena njihovog doseljavanja na ove prostore do današnjih dana, s percepcijom dokle istorija može ići, a sa namerom da se te vrednosti i obrazovno i institucionalno prepoznaju i budu deo obrazovnog kolorita na ovim prostorima.

– Učitelj je prvi humanista, prva složena i obrazovana ličnost sa kojom se dete susreće posle porodice i to je jedan izuzetno bitan segment stvaranja ličnosti i karaktera jedne ličnosti.

Što je učitelj obrazovaniji, upućeniji u kulturne vrednosti prostora na kojem živi, tim pre će i oni koji se obrazuju od tog učitelja, deca, imati potencijala i mogućnosti da budu bogatija, obrazovanija i razumeti prostor u kome žive – rekao je tom prilikom prof. dr Saša Marković.

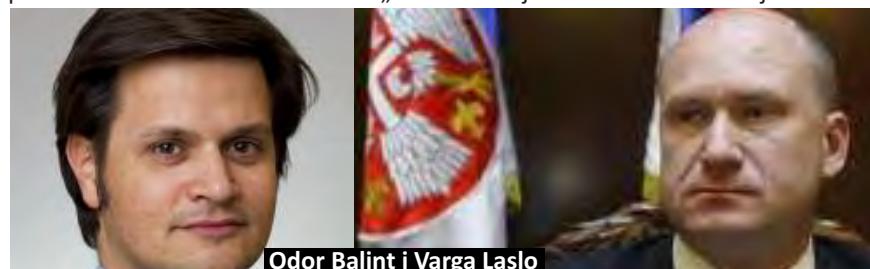
Akcioni plan za nacionalne manjine najkasnije do kraja 2015.

Države članice Evropske Unije su u bliskoj prošlosti prihvatile skrining izveštaj o poglavlju 23 u vezi Srbije. Radi se o poglavlju koje se bavi pravosuđem, borbom protiv korupcije i sa osnovnim pravima. Za vojvođanske Mađare je ovo poglavlje naročito važno jer se ovde govorи o pravima nacionalnih manjina. Da bi EU otvorila ovo poglavlje tokom pregovora sa Srbijom, država mora da izradi manjinski akcioni plan koji bi dao odgovore na pitanja koja se tiču nacionalnih manjina.

Laslo Varga, poslanik Saveza Vojvođanskih Mađara je za Mađar so izjavio: "Izveštaj deklarativno ističe da EU od Srbije očekuje da se pripremi akcioni plan o manjinskim pravima. Plan mora da da pregled o trenutnom stanju, o problemima koji tiše nacionalne manjine, i odrediti državne institucije koje su zadužene za rešavanje istih. Da bi počeli pregovori o poglavlju 23, mora se izraditi i jedan sveobuhvatni akcioni plan koji će se odnositi na pravosuđe, na borbu protiv korupcije, odnosno na osnovna prava. Akcioni plan o manjinama će se ravnati prema tom dokumentu" – naglasio je Varga dodajući da se izveštaj poziva na dokument koji je prihvatio Savet Evrope i koji definiše 47 konkretnih pitanja, odnosno prepiska koji se tiču pitanja prava nacionalnih manjina. Taj dokument je navedenih 47 tačaka sažeо i dao četiri prepiske od ključne važnosti, odnosno dodatnih 9 prepiski kao veoma važnih. Budući akcioni plan za nacionalne manjine će se morati baviti sa ovim pitanjima. Većina prepiski se bavi Romima i Albancima. „U

vezi Mađara bih naglasio preporuku vezanu za etnički sastav javne sfere. Dokument SE se u više tačaka bavi ovim pitanjem, počev od sastava policije, sudova, javnih tužilaca, do nacionalnog sastava državnih firmi. Dokument SE je izričit u tome da se moraju redefinisati, odnosno ojačati ovlašćenja nacionalnih saveta. Dokument se bavi i sa zvaničnom upotrebom manjinskih jezika, sa pitanjem odgovarajućeg nastupa u slučajevima etničkih incidenta, odnosno sa nostrifikacijom diploma" – dodaо je Varga naglašavajući važnost činjenice da je pitanje prava manjina već na početku pregovora na stolu. „Verujem da će poglavlje 23 biti barem pola decenije otvoreno i da ćemo konstantno pregovarati o njemu" – kaže poslanik SVM-a.

Balint Odor, zamenik državnog sekretara za evropske poslove pri Ministarstvu inostranih poslova Mađarske je za Mađar so izjavio: "Budimpešta je veoma zadovoljna zbog činjenice da skrining izveštaj izričito zahteva od Srbije izradu



Odor Balint i Varga Laslo

akcionog plana za nacionalne manjine koji treba spremiti najkasnije do kraja 2015. godine. Mađarska procenjuje da će se pregovori o poglavlju 23 moći otvoriti najranije tokom proleća sledeće godine. Mađarska je i prema državama članicama EU, i prema SE i prema Srbiji izjavila da je za nju veoma važna izrada akcionog plana za manjine pre nego što se otvore pregovori o poglavlju 23. Više država članica deli naše mišljenje, ali je i srpska strana dala signal da sa njene strane ne postoji prepreka za to. Mađarska od početka procesa integracije Srbije ima stav da se pitanja koja su važna za nacionalnu zajednicu vojvođanskih Mađara, a koja su usaglašenja sa srpskom Vladom, pojave i tokom pregovora. U tom cilju smo u stalnom kontaktus a Savezom Vojvođanskih Mađara i sa srpskom Vladom. U izveštaju se pominju sve teme koje su danas od velike važnosti za vojvođanske Mađare. Moram dodati da akcioni plan za nacionalne manjine mora sadržati elemente koji se pojavljuju u trećem Mišljenju savetodavnog tela za zaštitu manjina Saveta Evrope koji je mnogo detaljniji nego skrining izveštaj. Savet Evrope želi trenutni napredak na polju zapošljavanja članova nacionalnih manjina u javnom sektoru. SE naglašava da je neodgovarajuća nacionalna struktura zaposlenih naročito vidljiva u institucijama koje pripadaju centralnoj upravi. SE preporučuje odgovarajuću kaznenu meru u slučajevima krivičnih dela mržnje, ali se posebno osvrće i na materijalnu pomoć za medije na manjinskim jezicima" – naglašava Balint Odor dodajući da će Mađarska i ubuduće pružiti svaku stručnu i političku pomoć Vladu Srbije da država bez zastoja napreduje u pregovorima.

Registracija se ne sme ostaviti za poslednji trenutak

USrbiji će se 26. oktobra održati izbori za nacionalne savete. Prilikom poslednjih ovakvih izbora 2010 godine se ukupno 436 334 osoba upisalo u posebne biračke spiskove od strane pripadnika nacionalnih manjina. U međuvremenu se broj registrovanih malo povećao pa je krajem maja bilo upisano 451 891 u posebne biračke spiskove.

Balaž Sič, savetnik Nacionalnog saveta Mađara za opšta pravna pitanja je za Mađar so izjavio: bilo bi važno da se svaki građanin koji ima pravo glasa upiše u posebne biračke spiskove. „Građani ovo svoje pravo mogu da ostvare u lokalnim samoupravama, u Subotici na primer u sobi 215 Gradske kuće. Podatke građana koji su se već

ranije registrovali, nisu ažurirali, tako da će svako dobijati obaveštenja na adresu gde su živeli u vreme registracije. Svako može da proveri da li je upisan u posebne biračke spiskove, nemojmo dozvoliti da se nedostaci uoče na sam dan glasanja" – kaže Sič. Birački spiskovi će biti privremeno

zaključeni 18. avgusta, tada će ministarstvo objaviti koliki je broj prijavljenih u okviru svake od nacionalnih zajednica i na osnovu tih podataka će biti odlučeno da li će data zajednica svoj savet izabrati na neposrednim izborima ili putem elektora. Nakon toga će se ponovo moći registrisati građani sve do 23. oktobra.

Izbori će se raspisati 20. avgusta. Novi Zakon o nacionalnim savetima nalaže da će lista koja osvoji najviše glasova moći oformiti „vladu“, odnosno moći voditi nacionalni savet.

Besplatni udžbenici iz tri predmeta

Mada se iz državnog budžeta sve manje troši na udžbenike, u sledećoj školskoj godini, država će nastaviti program besplatnog osiguravanja udžbenika. Ne zna se tačno koliko će se para potrošiti, ali je Ministarstvo prosvete izjavilo da su odvojili otrplike pola miliona dinara u te svrhe. Baš zbog materijalnih teškoća neće biti mogućnosti da učenici nižih razreda osnovnih škola dobiju potpuno nove udžbenike, nego će se daci morati zadovoljiti knjigama i radnim sveskama koje je koristila prethodna generacija.

Na osnovu odluke Vlade Ministarstvo u programu besplatnih udžbenika za đake 1-4. razreda osnovne škole osigurava udžbenike iz maternjeg jezika, iz matematike, odnosno iz predmeta svet oko nas.

Ministarstvo je već započelo javnu nabavku udžbenika u skladu sa odlukom vlade za dokup pohabanih udžbenika i radnih svesaka. S obzirom da se plan udžbenika mora predati istovremeno kao i plan rada, predaju ga i one škole

nacionalnih manjina koje već poseduju plan udžbenika čije su planove nastavnog programa već odobrili. Ukoliko nacionalni saveti nacionalnih manjina sarađuju sa izdavačima koji poseduju licencu od Ministarstva, i ukoliko su pravovremeno predali dokumentaciju, dobijaju mesto u katalogu udžbenika štampanih na jezicima nacionalnih manjina, što znači da su ti udžbenici kupljeni – ukazala je stručna služba Ministarstva.

Trenutno u katalogu udžbenika štampa-

nih na jezicima nacionalnih manjina ima ukupno 1065 udžbenika za učenike osnovnih škola (na albanskom, bosanskom, bugarskom, mađarskom, rumunskom, rusinskom, slovačkom, ukrainском, hrvatskom, češkom i bunjevačkom jeziku), dok u slučaju udžbenika za srednjoškolce katalog broji 230 naslova.

Na teritoriji Srbije ukupno 76 izdavača poseduje licencu Ministarstva prosvete za štampanje udžbenika. „Država u skladu sa sredstvima kojima raspolaže na konkursu dodeljuje poslove izdavačima koji štampaju izdanja na jezicima manjina. Pošto se radi o niskotražnim izdanjima, država vodi računa da se cena udžbenika na jezicima nacionalnih manjina ne razlikuje mnogo od cene udžbenika štampanih na srpskom jeziku“ – naglašava Ministarstvo.

Izvešni neposredni izbori za Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine

Mađari u Srbiji biraće svoj nacionalni savet na neposrednim izborima, pošto je po prvim informacijama u poseban birački spisak ove manjine pred predstojeće izbore 26. oktobra upisano više od 135.000 birača. Ukoliko se 40 odsto broja pripadnika određene manjine po poslednjem popisu upiše u taj spisak, izbori će biti održani neposredno. U suprotnom, biće održana elektorska skupština

Kako prenosi portal Vojvodina danas rukovodilac Kancelarije za opštu upravu Nacionalnog saveta Mađara Žolt Varkonji ocenio je u izjavi za Radio Novi Sad da je ovaj broj dovoljan da Mađari u Srbiji svoj novi nacionalni savet izaberu neposrednim glasanjem.

Posebni birački spiskovi nacionalnih manjina predhodno su zatvoreni kako bi se moglo utvrditi koje nacionalne zajednice mogu da biraju svoj nacionalni savet neposrednim, a koje posrednim putem, odnosno posredstvom elektora.

Ukoliko se 40 odsto broja pripadnika određene manjine po poslednjem popisu upiše u taj spisak, izbori će biti održani neposredno. U suprotnom, biće održana elektorska skupština.

Raspisivanje izbora očekuje se u sredu ili petak, nakon čega će birački spisak biti ponovo otvoren, upis u biračke spiskove će se odvijati i dalje i biće zaključen dve nedelje ranije od datuma izbora.

Nacionalni savet Mađara, poziva Mađare u Vojvodini da se upišu u poseban birački spisak, ukoliko to nisu do sada uradili.

Manjinske zajednice u donošenju političkih odluka

Seriju predavanja na Letnjoj akademiji juče je otvorio pokrajinski sekretar za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice Mihajlo Njilaš. U svom predavanju se Njilaš osvrnuo na ostvarivanje manjinskih prava u pokrajini.

„Vojvodina je heterogena zajednica 1,9 miliona žitelja od kojih je trećina član neke manjinske zajednice“ – izjavio je Njilaš dodajući da u Vojvodini žive prednici 28 nacionalnih zajednica od kojih je najbrojnija mađarska, slovačka, hrvatska, romska i rumunska zajednica.

Sekretar je naglasio kako Ustav nalaže da sve nacionalne zajednice budu proporcionalno prisutne na raznim nivoima vlasti i da se to manje-više i ostvaruje.

Njilaš je naznačio da se ostvarivanje nacionalnih interesa vrši putem stranaka ili na druge načine. Posebno se osvrnuo na ostvarivanje nacionalnih interesa putem nacionalnih saveta manjinskih zajednica naglašavajući da se radi o jedinstvenom srpskom modelu koji se može usavrsavati, ali koji je već doneo važne i značajne rezultate kod svake nacionalne zajednice.

„Ovaj model je dobar jer određena nacionalna zajednica može uz pomoć svojih izabranih predstavnika sama da ostvaruje svoja prava na polju obrazovanja, kulture, informisanja i zvanične upotrebe jezika,“ naglasio je Njilaš.

Aleksej Kišjuhas, saradnik Filozofskog Fakulteta u Novom Sadu je u svom predavanju govorio o nacionalnom identitetu i nacionalnim osećanjima dodajući da se ova dva pojma ne mogu razdvojiti u socijološkom smislu, jer identitet uvek izaziva nacionalna osećanja.

HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora proslavio 80. Dužionicu

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ proslavilo je 27. srpnja 2014. godine, 80. Dužionicu. Osam desetljeća zajednički Crkva i narod zahvaljuju Bogu za uspješno obavljenu žetvu i za novi kruh. Ta tradicija nije prekidana od 1935. godine, kada je u Somboru održana prva Dužionica, godinu dana prije službenog osnivanja „Miroljuba“, današnjeg „Nazora“. Čast da ove godine budu bandaš i bandašica imali su Nikola Firanj i Pamela Brkić, dugogodišnji aktivni članovi folklorne sekcije „Vladimira Nazora“.

Proslava je počela okupljanjem sudsionika Dužionice u Hrvatskom domu u Somboru, a nakon toga svečana povorka prošla je središtem grada do crkve Presvetog Trojstva, gdje je održana sveta misa.

*„Ovaj događaj, koji naša župa i vjernici slave, je zahvala za žetvu. Zahvala za novi kruh. Zahvala za sve ono što taj kruh u životu čovjeka i nas ovdje konkretnih ljudi znači. Isus je govorio o kraljevstvu nebeskom i pri tome se služio slikama, koje su, vjerujem, i nama još uvijek drage. To su slike sijača i sjemenja. Činimo to i dalje, možda na drugačiji način, ali činimo. Mi se radujemo sjemu položenom u zemlju, mi čekamo, strepimo i molimo što će biti od tog sjemena, hoće li ono donijeti željeni plod. Mi znamo dobro kako su važni uvjeti tla u kome je sjeme položeno. Isus je u svoje vrijeme gledao svoje suvremenike hodeći Galilejom, Samarijom i Judejom i vjerojatno s njima porazgovarao i osjetio ljubav, zabrinutost i iščekivanje. Božja riječ je kao sjeme izgovorena da padne negdje na dušu i srce čovjeka i da to tlo – ljudsko srce učini plodnim za plodna djela“, kazao je na svetoj misi **velečasni Josip Pekanović**, župnik crkve Presvetog Trojstva i dekan somborski.*

Povijest somborske Dužionice

Somborski Hrvati prvi puta su Dužionicu javno proslavili 1935. godine. U svečanoj povorci bili su konjanici s barjacima, risari i risaruše. Bilo je to i prije samog osnutka Hrvatskog društva „Miroljub“. Slavila se Dužionica i tijekom rata, ali nešto skromnije. Velikih javnih proslava s povorkom sudsionika u središtu Sombora nije bilo ni u prvim poslijeratnim godinama.

Početkom 60-ih prošlog stoljeća proslave Dužionice počele su i na okolnim somborskим salašima – Nenadić, Bezdanski put, Gradina. Središnja Dužionica ostala je ona u Somboru, na kojoj su sudjelovali i mladi salašari. No, od početka 90-tih prekinut je običaj održavanja Dužionica na salašima, a svi



Hrvati od tada se okupljaju na središnjoj Dužionici u Hrvatskom domu.

Dvijetisuciće godine sudsionici Dužionice predali su u Županiju kruh od novog žita tadašnjem gradonačelniku i tako je poslije nekoliko desetljeća Dužionica ponovno postala javna proslava, s povorkom sudsionika koji prolaze središtem grada.

Poslije svete mise i Bandaščinog kola, koje je odigrano na Trgu svetoga Trojstva, svečana povorka sudsionika Dužionice prošla je glavnom somborskog ulicom do Županije, gdje je gradonačelniku Sombora Saši Todoroviću uručen kruh od novog žita.

*„Imam čast i zadovoljstvo pozdraviti vas u ime HKUD-a ‘Vladimir Nazor’ i naših gostiju ‘Šokačke grane’ iz Osijeka i KD ‘Žetva’ iz Kucure i svih ostalih sudsionika Dužionice. Stoljetni je običaj zahvale Bogu za uspješnu žetvu, a naše društvo ga čuva 80 godina s ciljem očuvanja tradicije i identiteta hrvatskog naroda na ovim prostorima. Dolaskom kombajna na žitna polja pravi kosci i žeteoci polako padaju u zaborav, ali zahvala Bogu za uspješnu žetvu i dalje ostaje kao i prije. Bogu hvala i ova žetva je uspješno završena, a blagoslovljeni kruh od novog žita predajemo, gradonačelnice, vama“, kazala je uručujući kruh gradonačelniku Todoroviću **bandašica Pamela Brkić**.*

Čestitajući svima koji svetuju Dužionicu, Todorović je rekao kako taj praznik nadilazi granice nacionalne pripadnosti i da pripada svim Somborcima.

Proslava Dužionice nastavljena je u Hrvatskom domu uz risarski ručak. „Ni nacionalne manjine, ni većinski narod nemaju prava svojatatati ovu manifestaciju kao svoju, jer to je manifestacija panonskog naroda u ovom dijelu Europe. Zbog toga mi je posebice draga što su nam danas gosti rusinskoj KD ‘Žetva’ iz Kucure“, kazao je Mata Matarić, predsjednik HKUD-a „Vladimir Nazor“.

Književna večer

U sklopu proslave ovogodišnje Dužionice, 25. srpnja 2014. godine održana je u Hrvatskom domu književna večer, na kojoj je predstavljena knjiga mons. **Stjepana Beretića „Božji prijatelji s nama na putu“**. Knjigu je predstavio mons. dr Andrija Anićić.

Dr. sc. Slaven Bačić, predsjednik HNV-a, pozdravljajući sudsionike Dužionice, kazao je kako mnogi narodi u Panoniji imaju običaj obilježavanja zahvale Bogu za žetvu, ali jedino je Dužionica dobila javno obilježje, izišla je iz domova u javnost i crkve.

„Želim vas pozdraviti u ime Vlade Vojvodine i zahvaliti vam što mogu prisustvovati ovakvoj manifestaciji, koja slavi ono što je za nas Vojvođane najvažnije, a to je završetak žetve. Čestitam vam što su Hrvati Bunjevcu s ovih prostora proslavili završetku žetve dali tako veliki značaj, a ništa na ovim prostorima nije značajnije od žetve, sjetve i kruha“, kazao je pokrajinski tajnik za gospodarstvo, zapošljavanje i ravнопravnost spolova Miroslav Vasin.

Na proslavi Dužionice u Hrvatskom domu bili su nazočni i Neven Marčić, konzul Republike Hrvatske u Subotici, i gradonačelnik Sombora Saša Todorović, a i predstavnici hrvatskih udrug.

Završena središnja proslava Dužijance 2014.



Dužijanca je izrasla u dičnu proslavu, zahvalu Bogu i pohvalu čovjeku. Središnja proslava Dužijance održana je u subotu i nedjelju, 9. i 10. kolovoza 2014. godine u Subotici.

Slavlje je započelo u subotu, u katedrali-bazilici sv. Terezije, večernjom molitvom iz Časoslova te dočekom biskupa dubrovačkog, mons. Mate Uzinića, koji je bio glavni gost i predvoditelj Mise zahvalnice. Pjevanu Večernju predvodio je katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnateljem Miroslava Stantića.

U večernjim satima, biskup dubrovački je u pratnji svog generalnog vikara Petra Palića i svojih domaćina mons. Stjepana Beretića i mons. Andrije Anišića, predsjednika Udruge „Dužijanca“, prisustvovao prigodnom kulturno-umjetničkom programu na Gradskom trgu. U okviru toga programa mons. Beretić je predstavio bandaša Petra Skenderovića i bandašicu Kristinu Ivković, koji su ove godine bili središnje osobe Dužijance 2014. „Risari“, sudionici Takmičenja risara, položili su vijenac na spomenik „Risaru“ i na spomen-bistu Blašku Rajiću koji se nalaze u parku pored Gradske kuće, a potom su na bini prikazali u živoj slici kako je nekada na salašima izgledao završetak žetve te pogodba s gazzdom za nagradu u žitu za obavljen posao.

Slijedio je izbor tri para pratitelja bandaša i bandašice. U izboru tri najljepša para sudjelovale su dvadeset tri djevojke i osam mladića obučenih u bunjevačku narodnu nošnju. Poseban žiri je izabrao tri najljepša para, a to su Ivana Dulić i Aleksandar Dulić, Ana Ivanković Radak i Jasmin Blatnjak te Nađa Kovač i Marin Piuković.

Istu večer održana je i smotra folklora na kojoj su nastupila brojna kulturno-umjetnička društva iz zemlje i inozemstva. Subotičkoj publici predstavili su se gosti iz Bosne i Hercegovine: KUD „Lindo“ iz Neuma i KUD „Daire“ iz Sarajeva; gosti iz Republike Hrvatske: KUD „Dika“ iz Slatine, KUD „Slavko Janković“ iz Šiškovaca, KUD „Ivanić“ iz Ivanić grada, KUD „Lipa“ iz Semeljaca; gosti iz Grčke - Udruga kulture „Nei Epivates“. Istu večer nastupile su i folklorne skupine OKUD „Mladost“ iz Subotice; HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta, UUT „Talentum“ iz Subotice i HKC „Bunjevačko kolo“, također iz Subotice. Tam-

buraška večer ove godine nije održana zbog dana žalosti, koji je bio proglašen u Subotici 8. kolovoza zbog tragično preminule Tijane Jurić.

Euharistijsko slavlje koje tvori jezgro Dužijance predvodio je u nedjelju dubrovački biskup mons. Mate Uzinić, uz suslavje subotičkog biskupa mons. dr. Ivana Penzeša, te katedralnog župnika mons. Stjepana Beretića i svećenika Subotičke biskupije. Božju riječ su na misi čitali bandaši i bandašica, evanđelje je otpjevao Dragan Muhamet, urednik „Zvonika“. Na misi je pjevao katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnateljem Miroslava Stantića. Molitve vjernika predmolili su mladići u narodnim nošnjama, u prikazanoj procesiji svi bandaši i bandašice pokazali „krune“, kao simbole Dužijanci koje su održane u njihovim mjestima, a biskupu Uziniću su darovali njegov biskupski grb koji mu je darovala katedralna župa, a izradila ga je slamarka Anica Horvacki.

U prigodnoj propovijedi biskup Uzinić je među ostalim rekao: „Radosno vas sve pozdravljam u ovoj katedrali sv. Terezije Avilske, majci crkvi vaše biskupije... Radujem se što sa svima vama mogu slaviti ovu Kristovu nekrvnu žrtvu, ovu žrtvu zahvale za ovaj grad, ovu biskupiju i sve ljude u njoj, za bake i djedove, očeve i majke, djecu i mlade, za ovogodišnji završetak žetve, za vaša rodna polja i vaše salaše. Donosim vam pozdrave grada Dubrovniku i svoje dubrovačke biskupije, koju miluje sinje more i štite kameni miri i tvrde stine, a koja na svom području čuva uspomene i zemne ostatke jedne žene, koja je u svojoj malenosti bila velika, bl. Marije Petković, koja je proseći za svoj samostan i siromašne djevojke u njemu pravo u ovim vašim krajevima naišla na otvoreno srce i darežljivost vaših predaka. Tu otvorenost vašega srca osjećam i ja, dok zajedno sa svima vama danas Gospodinu zahvaljujem za sve vas, za ovu vašu svečanost, za vašu ustrajnost, za vašu hrabrost i vašu postojanu vjeru.“

Misnom slavlju prethodio je blagoslov i ispraćaj bandaša i bandašice Petra Skenderovića i Kristine Ivković iz koliveke Dužijance, župne crkve sv. Roka, gdje je bandaškom paru, kao i svim seoskim bandašima i bandašicama, svećani blagoslov podijelio mons. dr. Andrija Anišić, župnik spomenute župe i

nastavak na sledećoj strani >>>

>>> nastavak sa prethodne strane

predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužjana“.

Nakon misnog slavlja u svečanom mimohodu kroz grad sudionici Dužjance uputili su se prema središnjem trgu, gdje su bandaš i bandašica gradonačelniku Subotice Jenő Maglajtu predali kruh. U povorci je osim bandaškog para i malog bandaša i bandašice Dominika Kujundžića i Katarine Ivanković Radaković, te seoskih bandaša i bandašica, konjanika, karuca, risara, kraljica, djece iz vrtića, sudjelovalo i 14 kulturno-umjetničkih društava iz zemlje i inozemstva.

Gradonačelnik Jenő Maglai primio je kruh i pokazao ga nazočnima na sve četiri strane svijeta, te se obratio riječima: „Na ovaj način smo simbolički označili da imamo najznačajniji resurs, a to je hrana i za ovu i sljedeću godinu. Ovim činom šaljemo poruku da je naša zajednica vrijednim radom ostvarila osnove za daljnje napredovanje“, rekao je Maglai i dodao, kako je ovo pokazatelj da mukotrpan rad uvijek donosi plodove, te da pojedinac koji je pokoran i zajednica koja vjeruje u Boga i sebe može ići naprijed i biti uspješna.

„Još jednom se pokazalo, bez obzira na izražene sumnje ‘nevjernih Toma’, da se Dužjanca može vrlo uspješno organizirati. Da je ona postojana, da i dalje postoje ljudi, koji imaju volju i snagu, koji neće podleći političkim pritiscima. I ove godine su organizatori vrlo uspješno odradili svoj posao, bez

obzira na sve poteškoće i oko vremenskih neprilika i oko materijalno-finansijske situacije. Tu smo danas na glavnom trgu i svi slavimo zajedno. Možda nas je Bog stavio na kušnju da vidi hoćemo li ustajati i biti dostojni naših predaka. Sva ova iskušenja koja smo pretrpjeli u prethodnom periodu trebaju nas ojačati, a posebno organizatore ove manifestacije, te nam dati novu snagu i vjeru da je naše zalaganje ispravno, da zajednički rad i trud uvijek doprinose zajednici i donose rezultate. Isto tako Dužjanca treba sačuvati svoje istinske i ikonske vrijednosti. Stup podrške treba biti i jest Katolička crkva, koja je od početka podržala ovu manifestaciju i uzela je pod svoje okrilje“, rekao je gradonačelnik te čestitao i zahvalio organizatorima na uspješnoj organizaciji svih manifestacija.

U predvečerje su bandaš i bandašica posjetili grob Blaška Rajića, svećenika i župnika koji je objedinio sve dužjance u jednu. Tradicionalno Bandašicino kolo održano je u večernjim satima također na gradskom trgu u Subotici.

„S jedne strane zahvaljujemo Bogu, a s druge, puni smo zahvalnosti prema čovjeku. Zato Dužjanci slave sklopjene ruke, al’ je slavi i tamburica i kolo“, riječi su mons. Stjepana Beretića koji je u subotu na večernjoj misi u katedrali bazilici uveo nazočne u slavlje zahvale. Tako je i bilo. Prvo su sklopjene ruke slavile Boga, a potom su svi zajedno uživali u igri, plesu, mladosti i običajima.

Objavljen prvi broj časopisa „Nova riječ“ u 2014.

Prvi ovogodišnji broj, a treći u nizu, časopisa za književnost i umjetnost Nova riječ u sunakladi Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata i NIU „Hrvatska riječ“, ušao je u tisak krajem srpnja 2014. godine, za razdoblje proljeće – ljeto 2014. Uredništvo časopisa na čelu s glavnim urednikom Tomislavom Žigmanovim otvara ovaj broj Nove riječi tematskim blokom naslovlenim „Naš suvremenik Matoš“ o kojem pišu Zoran Kravar, Dubravka Oračić Tolić, Jasna Melvinger, Vojislav Sekelj, Mirko Sebić, Tomislav Žigmanov i Nevena Mlinko, o stotoj obljetnici smrti velikoga hrvatskog književnika Antuna Gustava Matoša (1873.-1914.).

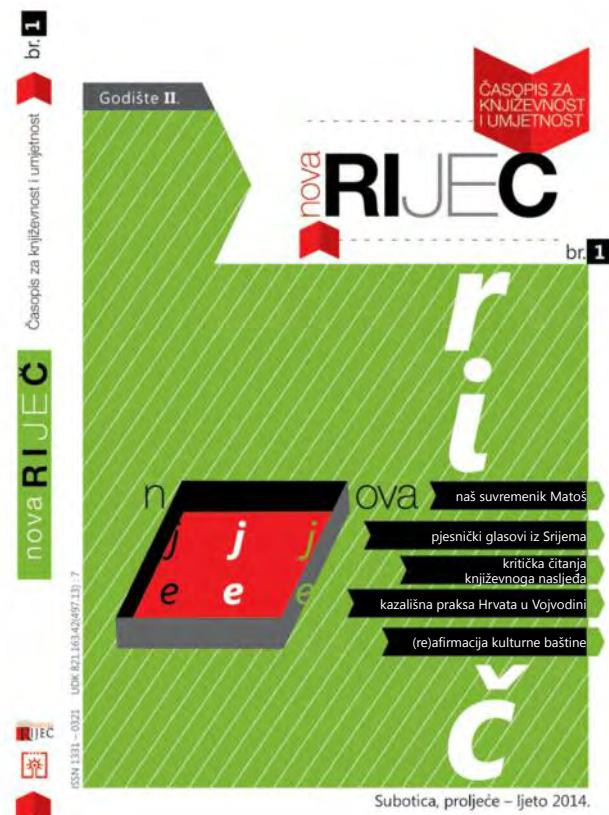
U bloku „Pjesnički glasovi iz Srijema“ predstavljeni su pjesnici Ivan Balenović, Marija Lovrić, Jasna Melvinger, Marko Klajić, Mila Markov-Španović i Mato Groznica. Žarko Paić u tekstu „Veliko dijete i njegovi dvojnici“ govori o „znakovima i tragovima u Krležinom Djetinjstvu u Agramu 1902.-1903.“ a u bloku „Studije iz hrvatske književnosti“.

„Kritička čitanja književnoga nasljeđa“ uključuju dva teksta: „Samozatajna poezija Stanislava Prepreka“ Željke Zelić i „Identitetske sastavnice i slike svijeta Bunjevac(-ka)“ tri priповijetke Veljka Petrovića Tomislava Žigmanova.

U ovom se broju časopisa pojavljuje i novi blok „Kazališna praksa Hrvata u Vojvodini“ u kojem je riječ o predstavi „Bunjevački blues“ o kojoj pišu Mira Muhoberac, Sanja Nikčević i Zvjezdana Balić.

„(Re)afirmacija kulturne baštine“ je zanimljiv prilog o glazbenoj umjetnosti te kulturi i kulturnim praksama, a uvrštena su dva teksta, „Franjo Štefanović – kralj dječje opere“ – o 90. obljetnici smrti Petra Pifata i „Bunjevački Put križa – jedan model promišljanja kulturne baštine“ Ljubice Vuković Dulić.

Nastavljajući prikaz „Hrvatskog nakladništva u nultom desetljeću“, Neven Ušumović predstavlja odabrane knjige u



tekstu „Godina 2001.“.

U cjelini „Čitanja književne produkcije“ čitatelji će naći prikaze i recenzije deset književnih djela čiji su autori stalni suradnici časopisa. Broj završava Kulturnim dokumentarijem (prosinac – svibanj 2014.) koji je zabilježila Bernadica Ivanković. Ovaj ima 224. stranice, a moći će se nabaviti kod nakladnika.

Vučić odgovorio na pismo Džudževića o problemima u školstvu na bosanskome jeziku

Generelani sekretar Vlade Republike Srbije Novak Nedić uputio je, u ime predsjednika Vlade Srbije Aleksandra Vučića, odgovor predsjedniku Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esadu Džudževiću na pismo od 7. jula 2014. godine, u kome ga obaveještava da je pismo proslijedeno ministru prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja dr Srđanu Verbiću na hitno rješavanje i obavezu da o tome resorno Ministarstvo obavijesti BNV.

Džudžević je, u jednim od posljednjih pisama premijeru Aleksandru Vučiću zatražio nesmetan nastavak ostvarivanja prava na obrazovanje na bosanskom jeziku pripadnicima bošnjačke nacionalne zajednice u Republici Srbiji. U pismu se, između ostalog, kaže da je u predškolskim ustanovama i osnovnim i srednjim školama, u gradu Novom Pazaru, i općinama Tutin i Sjenica, školske 2013/2014. godine, za pripadnike bošnjačke nacionalne zajednice organizovana nastava na bosanskom jeziku, u skladu sa zakonom, međunarodnim standardima, kao i voljom roditelja.

U skladu sa usvojenim planovima i programima, na nivoima osnovnog i srednjeg obrazovanja, nastava je izvođena u I i V razredu osnovne i u I razredu srednjih škola, i nju je, u 35 obrazovno-odgojnih ustanova, pohađalo 4 088 učenika, raspoređenih u 168 odjeljenja.

Bošnjačko nacionalno vijeće, kao najviše predstavničko tijelo Bošnjaka u Srbiji, aktivno je učestvovalo u ovom procesu kao

partner Ministarstva prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja, međutim, na osnovu posljednjeg radnog sastanka predstavnika BNV sa predstvincima Ministarstva prosvjete, kao i nekoliko dopisa potpisanih direktno od strane ministra dr Srđana Verbića, Bošnjačko nacionalno vijeće izrazava veliku zabrinutost za nastavak implementacije započetog procesa obrazovanja implementacije obrazovanja Bošnjaka na maternjem jeziku, o čemu je upoznao javnost još prije mjesec dana.

Iako je Ministarstvo prosvjete bilo u zakonskoj obavezi da za sve učenike koji su pohađali nastavu na bosanskom jeziku obezbijedi i adekvatne javne isprave, na kraju tekuće školske godine za učenike 1. godine gimnazije nisu obezbijedena svjedočanstva na bosanskom jeziku, kao propisana školska isprava o za-vršenom razredu, čime se djeci i učenicima bošnjačke nacionalnosti dovodi u pitanje nastavak ostvarivanja prava na obrazovanje na maternjem jeziku.



Također, Bošnjačko nacionalno vijeće izrazilo je, u pismu Vučiću, veliku bojavjanu za, u skladu sa zakonom pravovaljano sprovođenje postupka izjašnjavaњa djece i učenika za jezik nastave prilikom upisa u srednje škole za školsku 2014/2015. godinu.

Bošnjačko nacionalno vijeće duboko je zabrinuto konstantnim osporavanjem prava djece i učenika bošnjačke nacionalnosti u Prijeopolju, Priboju i Novoj Varoši na obrazovanju na bosanskom jeziku i pored izražene volje roditelja i traži od Ministarstva prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja i Vlade Srbije da to pravo obezbijedi u školskoj 2014/2015. godini.

Bošnjačko nacionalno vijeće pozvalo je predsjednika Vlade Republike Srbije, Aleksandra Vučića, na ispunjenje Zaključka o prihvatanju Izvještaja sa prijedlogom mjera za ostvarivanje prava Bošnjaka na obrazovanje na maternjem jeziku u Republici Srbiji, kojeg je Vlada Srbije usvojila 1. novembra 2013. godine.

Na kraju pisma predsjednika BNV se kaže da će Bošnjačko nacionalno vijeće učiniti sve, u okviru svojih nadležnosti, da zaštititi pravo svakog pripadnika bošnjačke nacionalne zajednice u Republici Srbiji na ostvarivanje Ustavom, zakonima i međunarodnim dokumentima garantovanih prava, i poziva premijera Aleksandra Vučića da, u okviru svojih nadležnosti, i on preduzme adekvatne korake u tom pravcu.

Svoje mišljenje o problemima sa kojima se suočavaju pripadnici bošnjačke nacionalne zajednice u Republici Srbiji, dali su, ovih dana, i Povjerenica za zaštitu ravnopravnosti i Zaštitnik građana, na osnovu pritužbe predsjednika Vijeća Esada Džudževića.



Ne sprovodenje anketiranja učenika je diskriminacija

Postupajući po pritužbi predsjednika Bošnjačkog nacionalnog Vijeća Esada Džudževića, Zaštitnik građana je u postupku kontrole zakonitosti i pravilnosti rada Ministarstva prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja, utvrdio da je ovo Ministarstvo napravilo propuste na štetu prava učenika bošnjačke nacionalnosti da se obrazuju na maternjem jeziku, a Povjerenica za zaštitu ravnopravnosti je po pritužbi BNV donijela mišljenje da su učenici bošnjačke nacionalnosti u Prijepolju izloženi diskriminaciji zbog propuštanja anketiranja roditelja da li žele da njihova djeca pohađaju nastavu na bosanskome jeziku.

Zaštitnik građana je u skladu sa svojim ustavnim i zakonskim ovlašćenjima, uputio preporuku Ministarstvu prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja radi otklanjanja propusta.

Ministarstvo prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja je porpustilo, na štetu prava učenika bošnjačke nacionalnosti da se obrazuju na maternjem jeziku, da na početku školske 2013/2014. godine, preduzmu mjere iz svoje nadležnosti kako bi bili otklonjeni svi problemi i prepreke organizovanju nastave na bosanskome jeziku, na koje je Bošnjačko nacionalno vijeće više puta ukazivalo dopisima i zahtjevima koji su upućeni u periodu od septembra do novembra 2013. godine.

Propusti Ministarstva prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja ogledaju se u tome da nije naložilo da se izvrši inspekcijski nadzor škola u Prijepolju radi utvrđivanja da li je bilo propusta u vezi s anketiranjem učenika o tome na kom jeziku žele da se obrazuju, kako bi na osnovu tako utvrđenih podataka ocijenilo da li je potrebno naložiti da se u pojedinim školama ponovi anketiranje učenika i da se saglasno tome, na osnovu rezultata anketi, preduzmu i druge potrebne mjere u cilju uvođenja nastave na bosanskome jeziku, u skladu sa zakonom.

Također, Ministarstvo prosvjete je načinilo propust jer nije dopunom Konkursa za upis učenika u prvi razred srednje škole u Republici Srbiji za školsku 2013/2014. godinu odredilo škole i broj odjeljenja za nastavu na bosanskome jeziku, čime je onemogućilo ostvarivanje

zakonom propisanog prava na obrazovanje na maternjem jeziku za učenike prvog razreda gimnazija u Novom Pazaru i Sjenici, u kojima su bili ispunjeni ostali zakonom propisani uslovi, učenici su se o tome izjasnili u dovolnjom i značajnom broju i bili su donijeti odgovarajući pravilnici. Na osnovu utvrđenih propusta u radu, Zaštitnik građana upućuje Ministarstvu prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja preporuke da obezbijedi da se u svim školama, koje se nalaze na teritorijama lokalnih samouprava gdje je u službenoj upotrebi bosanski jezik i gdje su pripadnici bošnjačke nacionalne zajednice zastupljeni u značajnom broju, sprovede anketiranje učenika prvog i petog razreda osnovnih škola i prvog razreda srednjih škola o tome na kom jeziku žele da se obrazuju i da, ukoliko dođe do saznanja o tome da anketiranje učenika nije sprovedeno u skladu sa zakonom, odmah preuzeće potrebne mjere kako bi se eventualni postupci otklonili.

Ministarstvo prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja će dopunom Konkursa za upis učenika u prvi razred srednje škole u Republici Srbiji za školsku 2014/2015. godinu odrediti škole i broj odjeljenja za nastavu na bosanskome jeziku, i to u svim školama u kojima je propisan i dovoljan broj učenika putem ankete izjasni da želiu da se obrazuju na bosanskome jeziku i u kojima su ispunjeni svi zakonom propisani uslovi u smislu donijetih pravilnika.

Neophodno je da Ministarstvo prosvjete

sa pojačanom pažnjom prati uvođenje nastave na bosanskome jeziku u školskoj 2014/2015. godini, i u slučaju potrebe, pravovremenom primjenom mjera iz svoje nadležnosti obezbijedi ostvarivanje prava učenika bošnjačke nacionalnosti da se obrazuju na maternjem jeziku, u skladu sa zakonom.

Ministarstvo prosvjete će u roku od 60 dana, obavijestiti Zaštitnika građana o preduzetim mjerama i na početku školske 2014/2015. godine dostaviti dokaze o postupanju sa njima. Istovremeno, Povjerenica za zaštitu ravnopravnosti donijela je mišljenje na pritužbu predsjednika Vijeća Esada Džudževića od 14. marta 2014. godine, protiv OŠ „10. oktobar“ Donje Babine u Prijepolju.

Povjerenica je u mišljenju navela da je propuštanjem da anketira učenike da li žele da pohađaju nastavu na bosanskome jeziku, OŠ „10. oktobar“ Donje Babine u Prijepolju prekršila odredbe Zakona o zabrani diskriminacije.

Povjerenica za zaštitu ravnopravnosti preporučuje OŠ „10. oktobar“ i njenom direktoru Neboji Trmčiću, kao odgovornom licu da za školsku 2014/2015. godinu sproveđe anketu među učenicima, kako bi se utvrdilo da li postoji poseban broj djece zainteresovanih da pohađaju nastavu na bosanskome jeziku. Također, ova obrazovnodgođojna ustanova treba da preduzme sve potrebne mjere iz svoje nadležnosti, kako bi se organizovala nastava na bosanskome jeziku, ukoliko rezultati anketi pokažu da postoji potreban broj zainteresovanih učenika za pohađanje nastave na bosanskome jeziku i da ubuduće, u okviru obavljanja poslova iz svoj nadležnosti, ne krši antidiskriminacione propise.

Potrebno je da OŠ „10. Oktobar“ Donje Babine u Prijepolju obavjesti Povjerenicu o postupanju po ovoj preporuci, u roku od 30 dana.

Dan sjećanja na Srebrenicu

Povodom 19-godišnjice od genocida u Srebrenici, najvećeg zločina protiv civilnog stanovništva u svjetu nakon Drugog svjetskog rata, predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžević ponovo je zatražio od Vlade Republike i njenog predsjednika Aleksandra Vučića da se 11. juli – Dan sjećanja na genocid u Srebrenici, proglaši i obilježava kao Dan žalosti u Republici Srbiji.

Podržavajući priznanja Evropskog parlamenta o 11. julu kao Danu sjećanja na srebrenički genocid u cijeloj Evropskoj uniji i prikladnim odavanjem počasti žrtvama genocida u Srebrenici, Republika Srbija ispunila bi svoju međunarodnu obavezu i na taj način poslala poruku svijetu da pripada poro-

dici evropskih društava opredijeljenih za mir i demokratiju. Dan sjećanja je nacionalni blagdan sandžačkih Bošnjaka u znak sjećanja na genocid izvršen nad Bošnjacima, u Srebrenici 1995. godine. Odluka o proglašenju ovog dana za nacionalni blagdan donijeta je na III vanrednoj sjednici Bošnjačkog nacionalnog vijeća, održanoj 10. jula 2005. godine, a povodom desetogodišnjice genocida nad Bošnjacima u Srebrenici.

Simbolično, 11. jul se obilježava i kao Dan sjećanja na bošnjačke žrtve otmica u Sjeverinu (22. 10. 1992. god.), Bukovici (16. 02. 1993.) i Štrpcima (27. 02. 1993. god.) u priborskom i pljevaljskoj opštini u Sandžaku, kao i na sve ostale bošnjačke žrtve tokom historije (Starčevići, Šahovići i dr.).

Vera Jovanovska – Tipko, ambasadorka Republike Makedonije u Srbiji

Briga o Makedoncima u dijaspori strateško je opredeljenje maticne države

**Vlitor B. Šekerovski
Kiril Panov**

Kultura čuva nacionalni identitet gradeći „čvrste mostove između naroda i država“. Ambasada Republike Makedonije nastaviće započetu inicijativu za otvaranje Kulturnog centra u Beogradu

Regionalna saradnja i stabilizacija diplomatskih odnosa između zemalja zapadnog Balkana značajan su faktor tempa njihovog prijema u EU, što je strateško opredeljenje i Srbije i Makedonije. Srbija u Makedoniji ima iskrenog suseda i partnera sa kojim u kontinuitetu deli i evropske vrednosti i principe, istakla je predajući akreditivna pisma predsedniku Srbije Tomislavu Nikoliću, nova Ambasadorka Makedonije u Srbiji, Nj. E. Vera Jovanovska Tipko.

Posle inauguracije Predsednik Srbije je kao prvu zemlju posetio Makedoniju, naglašavajući u Skoplju da možemo pomoći jedni drugima rešavajući „kroz dijalog“ i pitanja oko kojih ne postoji saglasnost. Nikolić je tokom prijema akreditiva podsetio da će Srbija podržavati aktivnosti za prevazilaženje razlika u bilateralnim odnosima i podsticati sve ono što je zajedničko na putu za članstvo u EU.

MN: Ekselencijo, koje ćete utiske sa tog susreta posebno pamtitи?

VJT: Susret sa predsednikom Republike Srbije Tomislavom Nikolićem potvrdio je naše tradicionalno prijateljske, dobro-susedske odnose koji treba da nas motivišu i usmeravaju ka permanentnom progresu u svim sferama od obostranog interesa. Istovremeno, zajedno je konstatovano da oni treba da budu i podsticaj za ulaganje dopunske napora u prevazilaženju određenih razlika, koje nepotrebno obremenjuju bilateralne odnose. Naše dve zemlje nalaze se u periodu ubrzanog kretanja na putu ka evropskoj porodici, čvrsto uverene da on ne vodi samo ka ekonomskom prosperitetu, već i ka harmoničnjem i stabilnijem regionu.

MN: Bilateralni odnosi su u usponu, pa ipak, republičke vlade u Beogradu i u Skoplju, istakle su posle zajedničkog sastanka da još nisu iskorisćene sve mogućnosti u širenju ekonomске saradnje i kulturnih veza. Vi ste prva žena ambasador, i peta na toj funkciji u Republici Srbiji, koje aktivnosti bi mogli da izdvojite u ovoj, 2014. godini?



I u ovoj godini naši prioriteti biće usmereni ka daljoj promociji svih mogućnosti za intenziviranje ekonomске saradnje, podršku u predstavljanju turističkih potencijala Makedonije, razvoju saradnje u oblasti obrazovanja, posebno na akademском nivou i u jačanju kulturnih veza

VJT: Iako su bilateralni odnosi između Srbije i Makedonije na zavidnom nivou, činjenica je da uvek postoji i prostor da se oni dograđuju, razvijaju i dalje jačaju. Dosadašnji susreti na najvišem nivou, prva zajednička sednica dve vlade u prošloj godini, veliki broj bilateralnih dogovora i započeta saradnja u različitim oblastima, najbolja su potvrda stepena i ostvarene saradnje i čvrsta su osnova njihovog daljeg razvoja.

I u ovoj godini naši prioriteti biće usmereni ka daljoj promociji svih mogućnosti za intenziviranje ekonomске saradnje, podršku u predstavljanju turističkih potencijala Makedonije, razvoju saradnje u oblasti obrazovanja, posebno na akademском nivou i u jačanju kulturnih veza. Razume se da briga o nacionalnoj manjini i podrška njenih aktivnosti ostaju na vrhu stalnih prioriteta.

MN: Vaš prethodnik Ljubiša Georgievski izjavio je u intervjuu za časopis „Makedonska videlina“ da je doneo u agendi, predlog Sporazuma za otvaranje Kulturnih centara u obe metropole, koji je dobio široku podršku

i u Srbiji. Ima li novih napora da zaživi ova značajna inicijativa?

VJT: Kultura je, kroz istoriju, ostavljala narodima i državama duboke i neizbrisive tragove. Dokaz je našoj prošlosti, svedok našoj sadašnjosti i predznak budućnosti. Močna je i zbog toga što počiva na uvišenim, nad-materijalnim ciljevima. Naime, čvrsto izgrađene veze u oblasti kulture imaju veliki značaj i u produbljivanju drugih vidova saradnje između zemalja.

Imajući u vidu navedeno, Ambasada Republike Makedonije nastaviće aktivnosti za realizaciju počete inicijative za otvaranje Makedonskog kulturnog centra u Republici Srbiji u uverenju da će biti stvoreni uslovi i za intenzivniju saradnju u oblasti kulture. Pritom se pripremaju analize i traži forma koja će najviše odgovarati savremenim potrebama umetnika i građana.

MN: Sa Ambasadom Republike Makedonije saradujemo „kao dva tela, ali jedna duša uz iskrenu prijateljsku podršku za sve naše akcije sa maticom“, izjavio je Borče Veličkovski, predsednik Nacionalnog saveta NZM u Srbiji. Kako

Iako su bilateralni odnosi između Srbije i Makedonije na zavidnom nivou, činjenica je da uvek postoji i prostor da se oni dograđuju, razvijaju i dalje jačaju.



Izdvojila bih, kao događaj od istorijskog značaja, izdavanje prvog udžbenika za makedonski jezik sa elementima nacionalne kulture, koji je napisan i štampan u Srbiji i namenjen učenicima prvog razreda.

ocenjujete aktivnosti Makedonske zajednice u Republici Srbiji?

VJT: Proaktivnu dinamiku aktivnosti koje preduzima Nacionalna zajednica Makedonaca u Srbiji, odličan je primer izgradnje konstruktivnog mosta sa maticom. Ambasada Republike Makedonije, i ja lično, sa neskrivenim zadovoljstvom podržavamo sve afirmativne inicijative, a njih zaista ima puno. Izdvojila bih, kao događaj od istorijskog značaja, izdavanje prvog udžbenika za makedonski jezik sa elementima nacionalne kulture, koji je napisan i štampan u Srbiji i namenjen učenicima prvog razreda. Time je, u OŠ „Goce Delčev“ u Jabuci, obogaćena i nastava iz predmeta Makedonski jezik sa elementima iz nacionalne kulture. Istakla bih i objedinjenu ulogu koju ima Nacionalni savet NZM u Republici Srbiji koji, u jednom kohezionom tkivu, objedinjuje makedonska udruženja, novo formirani Forum mladih Makedonaca, kao i njegovu saradnju sa nevladinim organizacijama (SAMS) i političkog subjekta (DPM). Zajedno u MAKOS oni predstavljaju solidan preduslov jačanja makedonske nacionalne svesti i ukupnih veza sa matičnom zemljom. Mogu kazati da na takav način naša manjina prerasta u naš najbolji ambasador.

MN: Paralelno sa učenjem makedonskog jezika sa elementima nacionalne kulture jača i izdavačka delatnost. Šta možete istaći o nastojanjima Nacionalnog saveta, NIU „MIIC“ i „Makedonske videline“, koja je jedan od retkih časopisa, da sačuvavamo tematski ekskluzivitet i da i šire, kao „onlajn“ izdanje, budemo u svetu dostupni čitaocima u drugim sredinama u kojima žive Makedonci?

VJT: O značaju pisane reči ne treba mnogo govoriti, njena vrednost je neprocenjiva. Takva je, prema mom mišljenju i vrednost „Makedonske videeline“ koju čitam sa zadovoljstvom i mogu kazati da je reč o svojevrsnoj stvaralačkoj enciklopediji o Makedoniji. Naime, putem ovog medija, kojim su zanimljivim sadržajima obuhvaćeni i najmlađi čitaoci, prenose se brojne korisne i aktuelne informacije o temama koje su povezane sa matičnom zemljom. Sigurna sam, takođe da će se onlajn izdanjima uhvatiti korak sa vremenom i omogućujući brži pristup informacijama i, što je možda i značajnije, u rasejanju će se ostvarivati bliži kontakt sa Makedoncima.

U istom smeru možda bi trebalo razmisljati, a u interesu tematskog bogaćenja

sadržaja i jačanja međusobnih veza i o uspostavljanju neke određene redovne saradnje sa pisanim medijima u Makedoniji, putem međusobne razmene aktuelnih tekstova, informacija i drugih novinarskih sadržaja.

MN: Poštovana ekselencijo, gospodo Jovanovska, došli ste u Srbiju, državi u kojoj Makedonci imaju sva demokratska prava prema evropskoj konvenciji. Imaju i svoje institucije i nacionalnu Strategiju za period 2013-2023, ali ono što je zanimljivo i evidentno je činjenica da se pri svakom novom popisu stanovništva u Srbiji stalno smanjuje procenat građana koji se izjašnjavaju kao Makedonci. Prema statistici, na poslednjem popisu izjasnilo se nešto više od 24 hiljada Makedonaca, a nezvanični izvori navode da na ovom prostoru živi znatno veći broj žitelja makedonskog porekla. Koliko Vam je uspeло u ovom kratkom boravku od dolaska u Beograd da prepoznote suštinske probleme makedonske nacionalne zajednice u Republici Srbiji? Prema Vama, koji su najvažniji zadaci i Ambasade Republike Makedonije u Beogradu i zajednice Makedonaca u Srbiji i, kako Vi vidite obaveze naše domovine Republike Makedonije prema makedonskoj dijaspori u R. Srbiji?

VJT: Iako je reč o izuzetno kratkom vremenskom periodu od četiri meseca, ipak, a na osnovu mojih čestih kontakata sa predstvincima makedonske zajednice nastojuću, ukratko, da sublimiram moje viđenje i razmišljanje. Mislim da aktivnosti naše zajednice ovde u Srbiji predstavljaju dobru osnovu i realan potencijal u smeru prevaziđenja nekih detektovanih slabosti i problema, kao i promenu toka određenih nepovoljnih trendova. Briga za naše sunarodnike u inostranstvu je jedan od vrhunskih prioriteta i strateško opredeljenje Republike Makedonije, posebno za one u susednim zemljama.

Ambasada Republike Makedonije je u suštini, dozvolite da upotrebim jedan savremeniji izraz - „Contact point“, mesto za vezu između matice i naše manjine. Ona je spremna uvek da sprovodi zacrtanu državnu politiku, da podržava afirmativne aktivnosti zajednice Makedonaca u Srbiji, kao što podržava usvojenu Strategiju za dekadu do 2023. godine i da, na osnovu stečenih saznanja inicira nove aktivnosti u tom smeru. U suštini sve to je u duhu tendencije da nacionalne manjine zblžavaju, a ne da nas razdvajaju. Da su povod a ne prepreka u poboljšanju bilateralnih odnosa. A to se može dogoditi jedino u uslovima poštovanja međunarodnih standarda i svih demokratskih prava. Verujem da se u tom pogledu i R. Makedonija i R. Srbija kreću u pozitivnom smeru.

Briga za naše sunarodnike u inostranstvu je jedan od vrhunskih prioriteta i strateško opredeljenje Republike Makedonije, posebno za one u susednim zemljama.

Obeležena 158. godišnjica rođenja velikog naučnika

Kula Nikole Tesle u Jabuci

Liljana Lazareska

Okrugli sto i poseta najmanjem muzeju Nikole Tesle u Jabuci su deo tradicionalnog obeležavanja 10. jula.

Povodom rođendana Nikole Tesle, osmog jula u Domu kulture „Kočo Racin“ u Jabuci, Slobodan Milevski je, u saradnji sa Domom kulture, organizovao dvanaesti put okrugli sto sa ovogodišnjim glavnim gostom poznatim književnikom i publicistom, autorom knjige „Novi život Nikole Tesle“ Milojeom Popovićem-Kavajom iz Beograda.



Slobodan Milevski i Miloje Popović-Kavaja su oduševljeni maketom

Po tradiciji, gosti koji prisustvuju ovom okruglom stolu imaju mogućnost da posete i najmanji muzej Nikole Tesle u Jabuci, koji je smešten u starom delu kuće

Slobodana Milevskog. On je ove godine iznenadio goste, svoje prijatelje i susede maketom Tesline kule koju je radio više od godinu dana.

-Rodila mi se ideja da napravim nešto jedinstveno, nešto čega nema nigde. Za mene to je Teslina kula i njen izgled od pre 113 godina na Long Ajlendu, kaže

Slobodan ponosno pokazujući svoje delo.

On se već 28 godina oduševljava delom ovog velikog naučnika. Čita i skuplja sve što „mu dođe pod ruku“, a koje je povezano sa životom i delom ovog naučnika svetskih razmera.

Njegova maketa predstavlja istinsko iznenadenje i izaziva posebnu pažnju ne samo kod stanovnika Jabuke, već i kod institucija čiji je zadatak da čuvaju delo Nikole Tesle. U muzeju su upoznati sa aktivnostima koje se organizuju u Jabuci, a na izložbi priređenoj povodom Dana Nikole Tesle u hotelu „Moskvi“ ove godine nalazi se i najnovije delo Slobodana Milevskog.

Posebno zadovoljstvo Slobodanu predstavlja to što je doprineo da Jabuka stoji ravnopravno uz Filadelfiju, Njujork, Čikago, Budimpeštu i druge gradove sveta, kao mesto koje obeležava Teslin rođendan. Pored Jabuke i muzeja „Nikole Tesle“, ovaj dan u Srbiji obeležavaju još u Leskovcu i Zemunu.



O delu Nikole Tesle govori se s posebnim zadovoljstvom u Jabuci

Nacionalni savet Zajednice Makedonaca u Srbiji: Priznanje za predsednika Đorđa Ivanova

Predsednik Ivanov je dobio priznanje „Specijalna zlatna plaketa“, koje mu je, u ime Nacionalnog saveta Zajednice Makedonaca u Srbiji, uručio predsednik Borče Veličkovski za poseban doprinos u očuvanju identiteta Makedonaca u Republici Srbiji i zbog njegovih rezultata i nesebičnog ličnog angažmana na očuvanje imena, časti, identiteta, tradicije i kulture makedonskog naroda u svetu. Zlatnu plaketu makedonski predsednik dobija povodom 10-godišnjice institucionalnog organizovanja Makedonaca u Srbiji, u susretu sa nacionalnim praznikom Drugim avgustom - Ilindanom.

„Predsednik Ivanov je uvek imao vremena za susret sa nama i želju da čuje o izazovima s kojima se suočava naša organizacija, kao i da pomogne u prevazištenju istih, i mi to visoko cerimo. Nastavljemo i u budućnosti da predstavljamo makedonske interese i da budemo najbolji ambasadori Republike Makedonije u Republici Srbiji“, rekao je predsednik Nacionalnog saveta Borče Veličkovski.



Forum mladih makedonaca učesnik na desku "Kreativna Evropa" u Beogradu

Na konferenciji „Program Kreativne Evrope 2014 – 2020, Srbija i perspektive evropske saradnje“, koja je počela 30. juna u Palati „Srbija“ u Beogradu, učestvovali su i članovi Forum mladih Makedonaca u Srbiji (FMMS): Zorica Mitrović, Konstantin Kocev i Siniša Noveški.

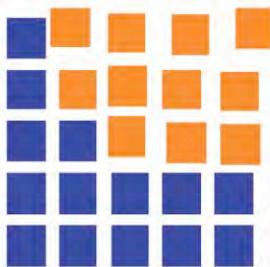
U ovom trodnevnom događaju učestvuvali su eksperti iz Evrope i domaći kulturni radnici, a otvorio ga je ministar za kulturu i informisanje, Ivan Tasovac. Prisustvovao je i šef Delegacije EU u Srbiji, Majkl Devenson.

Ova konferencija je prva aktivnost Desk-a „Kreativna Evropa“ u Srbiji, a koncept je bio prezentovan i dobio podršku Evropske komisije u Briselu, na bilateralnom skriningu pregovaračkog Poglavlja 26, u vezi obrazovanja i kulture.

„Saradnja sa evropskim institucijama je naročito važna što se tiče razmene iskustava, znanja, a i preispitivanja postojećih programske i poslovnih modela institucija i drugih organizacija. To je takođe odlična mogućnost za jačanje kapaciteta i obuku na profesionalnim standardima“,

izjavio je ministar Ivan Tasovac. Na prvom mestu među ciljevima „Kreativne Evrope“ jeste promocija različitosti kultura i jezika. Kulturni radnici iz EU i Srbije razgovarali su o institucionalnim odnosima, regionalnoj saradnji, ulozi pojedinaca, neformalnih grupa, organizacija i mreža u oblasti kulture, kao i o razvoju publike, mobilnosti i kreativnih industrija i o praktičnim aspektima - apliciranju na konkursima, procedurama programa i veština za upravljanje.





Centar za istraživanja migracija Center for Migration Studies

Publikaciju finansijski podržava Ambasada Sjedinjenih Američkih Država iz Beograda i misija OEBS u Srbiji.
Mišljenja objavljena u biltenu ne predstavljaju nužno zvanične stavove Vlada i organizacija
koje finansiraju ovaj projekat.